

VAJAT ERP

DOK HOLIDEJ

ČOVEK PO IMENU NAGENT

BROJ 143

CENA 2 DINARA

**SVAKOG DRUGOG
ČETVRTKA**

**NAJLEPŠE
LJUBAVNE PRIČE**

**SVETSKI HIT
SVETSKI HIT**

ZLATNI

KUPIDON

Vilijam Mark

**ČOVEK PO
IMENU NAGENT**

Naslov originala:
WILLIAM MARK:
„EIN MANN NAMENS NUGENT”

Copyright 1971 by
MARTIN KELTER VERLAG

SVA PRAVA PRIDRŽANA

ČOVEK PO IMENU NAGENT

Nad kaŕnjeničkim logorom Fort Vortom vladala je paklena vrućina. U odeljku VII — dvospratnoj kamenoj zgradi — u ćeliji broj 37, koja se nalazila na uglu, bila su tri kaŕnjenika.

Dvojica od njih su leŕala na slamaricama i zurila u kamenu tavanicu, a treći je nepomično stajao kraj prozora i zurio u ćeličnoplavo nebo, u stvari u onaj delić neba koji je mogao da vidi.

Bio je to visok čovek, širokih ramena, crne prave kose, umornog lica i tamnih očiju. Grudni koš mu je bio obrastao gustim maljama, a na dugim snažnim rukama padale su u oči velike šake sa vrlo kratkim prstima. Nos mu je bio mali, a usne tanke.

Čvrsto je bio stegao rukama gvozdene šipke na prozoru, tako da su mu zglobovi prstiju postali beli na tamnoj koŕi.

Taj čovek je bio ubica Kol Nagent, koji je u ovaj logor bio dove-

den pre sedam meseci, posle izricanja kazne doŕivotnom robijom kojom ga je kaznio sudija Dejv Ficsajmons u Portlandu.

Nagent je bio strah i trepet za onu drugu dvojicu kaŕnjenika.

Čak se i Roj Pavlak, snaŕan čovek, koji je u pijanstvu ubio tri čoveka u revolveraškom obraćunu u jednoj krćmi u Dalasu, plašio opasnog Nagenta.

Drugi kaŕnjenik, Aristid Meredith, koji je pre dve godine ubio jednu ženu u Ostinu, takođe ga se plašio.

Čak ga se i straŕa u logoru, u kojoj su bili ljudi naviknuti na odnose sa zlikovcima, pribojavala. Kada bi Kol Nagent, sa dugim rukama koje su mu dopirale skoro do kolena, naglo zaustavio i okrenuo glavu, straŕari bi pretrnuli.

Oregonac Nagent je stajao na prozoru i čekao. Niko nije znao šta čeka, čak ni njegovi sapatnici iz ćelije. Znali su da on nešto čeka ali se nisu usuđivali da to kaŕu. Oni

se uopšte nisu ni usuđivali da mu ma šta kažu ako ih on ne upita.

Pavлак, koji je do Nagentovog dolaska važio za „najtežeg momka” u logoru, bio se sad sasvim povukao u sebe i začutao. Ari Meredith je i inače bio veoma čutljiv čovek. Obojica su čutke podnosili svoje robijanje.

Sasvim drugačiji bio je Oregonac. On se osećao kao divlja zver kojoj su oduzeli slobodu i za njega je zatvor značio smrt.

Njegova energija nije bila skršena. Kad bi ga čovek video kako stoji kraj prozora imao bi utisak da će svakog trenutka da jurne na gvozdene šipke i iskida ih. Kao da je iz onog malog komada neba, koji je mogao da obuhvati pogledom, crpeo snagu koja mu je bila potrebna da sve ovo izdrži.

Bilo je to ono isto nebo, koje se pružalo iznad prerije, iznad brda i dolina, ono nebo koje je ovaj lovac na mustange toliko voleo.

On je bio ubica!

Ubica jednog guvernera!

Zločin je bio izvršen u državi koja je za dela te vrste predviđala doživotnu robiju. Tome je u mnogome doprinela molba guvernerove udovice, koja je bila kvekerka, da se ubici poštedi život.

Nagent je prvobitno trebalo da ode u jedan od najstrašnijih kažnjeničkih logora, Saskačevan u planinama Kolorada, ali se tome odlučno usprotivila uprava logora, jer je Nagent, iako okovanih ruku, uspeo da se odupre trojici čuvara i pobegne šesnaest milja daleko. Ta-

mo je tek posle divlje bitke sa petoricom čuvara bio savladan, teško ranivši pre toga dvojicu.

To, međutim, nije bio jedini razlog zbog koga je uprava logora odbila da ga preuzme. Oni su se plašili i njegovog uticaja na ostale kažnjениke. On je nekada bio pripadnik sekte „Mormona” i izučio veštinu propovedništva, kojom se kasnije obilato koristio u sasvim druge svrhe. A upravnik logora je najmanje mogao da poželi takvog čoveka u svojoj „lavljoj jazbini”, kako je nazivao svoj logor.

Tako je Nagent stigao u veliki teksaški kažnjениčki logor Fort Vort.

Svakoga dana, od rane zore do mrklog mraka, u kamenolomu su kažnjениci iz ogromnih blokova tesali kocke od kamena.

Svi robijaši su odlazili na taj težak rad sem jednog: Kola Nagenta.

Uprava logora je bila suviše oprezna da bi ovog opasnog kažnjениka pustila van zidina logora. On je jedino dva puta dnevno izlazio u zatvorsko dvorište i to u pratnji trojice naoružanih stražara. Tu je šetao duž dvanaest metara visokog kamenog zida i često se događalo da njegovi naoružani pratoci stanu kao ukopani od straha kad bi se on po svom običaju naglo okrenuo. Strepeli su od onoga što bi se dogodilo kad bi ovome pošlo za rukom da samo jednoga od njih savlada!

Posle tri meseca Nagentovog boravka u logoru, komandant logora, kapetan Grin, odlučio je da doda i četvrtog stražara, tako da je Nagent prilikom šetnje bio sa svih

strana opkoljen naoružanim stražarima.

Ni to nije slomilo Nagentovu energiju. Bio je do te mere opsednut idejom bekstvu da ga ni dvadeset naoružanih stražara ne bi u tome zaustavilo.

Bila je nedelja, 18. avgust 1884.

Nedeljom se nije radilo, ali to nije predstavljalo nikakvo olakšanje za kažnjenike, jer su ceo dan morali da provedu u ćelijama koje su bile usijane pod vrelinim suncem. Logorski stražari su koristili taj dan za odmor, tako da nije bilo ni šetnje po dvorištu.

To je posebno pogađalo Kola Nagenta, ali ni to nije skršilo njegov otpor.

I za drugu dvojicu kažnjenika iz ćelije broj 37 taj dan je bio pravo mučenje, jer su ga provodili u neprekidnom strahu ležeći na svojim ležajima. Gotovo neprekidno su zurili u snažnu priliku čoveka koji je stajao kraj prozora.

U jednom trenutku je Nagent brzim koracima prošao preko ćelije i prislonio uho na vrata okovana debelim gvožđem.

Činilo se da je u hodniku vladala potpuna tišina.

Pavlak se pomeri malo na svom ležaju, jer mu je bilo nelagodno da mu se ovaj opasni čovek nađe iza leđa.

— Šta je? — obrecnu se Nagent. — Šta se pomeraš? Da ti nije možda previše dobro?

Pavlak je smatrao da je najpametnije da ništa ne odgovori.

Meredit je zadrhtao od straha. Bo-

jao se da Nagent ne iskali svoj uobičajeni nedeljni bes na njemu. To se već više puta dogodilo.

Odjednom je osenio dodir na svom levom ramenu.

— Hej, ženoubico! Hajde, ispričaj nam još jednom tvoju priču!

— Već sam je ispričao, Nagente!

Istog časa je pljusnuo šamar po njegovom obrazu.

— Za tebe sam bio i ostajem mister Nagent! Ako još jednom budeš zaboravio na to razbiću ti vilicu.

Meredit se sav skupio na uglu svog ležaja i privukao svoje mršave noge do brade. Iskolačenih očiju netremice je zurio u Oregonca. Trešao se od straha.

— Šta treba da pričam, mister Nagente? — mucao je.

— Rekao sam ti već! Hoću da ispričaš kako si ubio devojkicu.

— Pa, tu priču sam već toliko puta ispričao!

Rastojanje između vrata i ugla ležaja, u koji se Meredith bio povukao; iznosilo je skoro četiri metra. Pa ipak ga je Nagent prešao u jednom skoku i ponovo je u ćeliji odzvonio težak šamar. Meredithova glava odlete u stranu.

Progutao je jauk jer je znao kako to može strahovitu reakciju da izazove. Jednom, u početku, Meredith je zavikao u pomoć u sličnoj situaciji, a Nagent ga je tako udesio da dani-ma nije mogao da pokrene ni jedan deo tela i ležao je kao mrtav na svom ležaju.

— Hoću priču! I to istinitu! Do sad si nam samo trabunjao neke

koještarije. Kao da su tebe, bedniče, volele dve žene i slične gluposti! Priznaj zbog čega si ubio. Radilo se o novcu. Ne izvodi nam ovde burgije o drami ljubomore. Pričaj kako se to stvarno dogodilo tamo u Ostinu!

Momak se zagrcnu i počeo da priča. Po ko zna koji put isto! On bi rado izmenio priču i ispričao je onako kako bi to godilo Oregoncu, ali se bojao da to tek ne razbesni Nagenta, koji je najverovatnije tačno znao kako se stvar u suštini odigrala.

— Bilo je to jednog letnjeg jutra. Bilo je vrlo rano, negde oko pola osam...

— Zar nije bilo kasnije, negde pred veče, u sumrak? — prekide ga Oregonac opasno tihim glasom.

— Ne, mister Nagente, bilo je jutro. Znam tačno, jer to neću nikada zaboraviti. Bio je topao, letnji dan.

— To si već rekao! — prekide ga bandit grubo, stojeći kraj vrata sa rukama prekrštenim na grudima.

— Dobro — nastavi Meredith. — Prošao je bio praznik i u gradu je vladala mračna tišina.

— Mračna? — prekide ga Nagent sumnjičavo. — Zar nisi rekao da je bilo letnje jutro?

— Jesam, ali dan je bio tmuran i nebo prekriveno oblacima. Ja sam ušao u dvorište „Somora-bara” i s vrata ugledao Crnca Džima. Nosio je korpu rublja. Pozdravio me je i nestao u vešernici. Onda sam ja ušao u kuću. Vrata su bila otvorena. Tek sam bio zakoračio u hodnik

kad sam video Silviju kako se sjurila niz stepenice. Nije me primetila i utrčala je pored mene u kuhinju. Mada je brzo projurila kraj mene, ipak sam primetio krvave mrlje na njenoj kecelji. Pojurio sam uplašen za njom i povikao: „Silvija!” Kad se okrenula, video sam nož u njenim rukama.

— Odavde priča nije tačna — mumlao je Nagent. — Nož si ti imao u ruci!

— Ne, mister Nagente, devojka je imala nož.

— Opiši kako je izgledala!

— Toliko sam je već puta opisivao, mister Nagente... — počeo Meredith, molećivo dižući pogled.

Oregonac mu priđe i unese mu se u lice. Meredith počeo da se guši od straha.

— Dobro, mister Nagente. Bila je to neobično lepa devojka. Imala je sedamnaest godina, bila je visoka, vitka, plave kose i plavih očiju.

— Kako je bila građena?

— Rekao sam već da je bila neobično lepa. Imala je divan stas.

— Dalje!

Pavlak sklopi oči. Najradije bi i uši zapuštao. Čuo je tu priču mnogo puta i uvek je bio primoran da je ponovo sluša. Đavo će znati zbog čega Oregonac hoće stalno da je sluša! Najgore je bilo to što je Pavlak znao da posle Meredithove priče dolazi on na red sa svojom.

Roj Pavlak je bio, međutim, odlučio da je ovoga puta ne priča! Hiljadu puta je do sada morao da je priča! I svaki put do onog trenutka kad mu je otkazala svest i

kada je zločin trebalo da bude izvršen. Koliko je samo Nagent navaljivao i navaljivao da sazna šta se te septembarske večeri dogodilo u Daliasu!

A Meredith je pričao dalje:

— Prišao sam Silviji. Ona je onda digla nož. „Stani!” povikala je. „Šta je sa Esterom?” zapitao sam ja, a ona je najednom kriknula: „Ubico! Ti si je ubio!” Na to sam se ja okrenuo i pojurio uz stepenice...

— Ti uvek zaboravljaš, Meredith — prekide ga Nagent, uhvativši ga za mršavu ruku — da ispričaš kako si prvo ubio devojkicu i to sa sedam uboda, pa si tek onda istrčao iz kuhinje.

— To nije istina! To nije istina, mister Nagente!

— Nemoj mi još jednom reći tako nešto, momče — reče Nagent, čije su se oči učinile Meredithu kao oči zveri — jer ću ti razbiti sve zube!

— U redu, mister Nagente.

— Pričaj dalje!

— Pojurio sam gore i ugledao Ester svu krvavu na pragu njene sobe. Sigurno je ubila njena sestra.

— To ti sudije nisu prihvatile, a ne prihvatam ni ja. Šta misliš ti, Roje? — reče Nagent i tresnu rukom po ramenu Pavlaka.

— Verovatno je tako kako kažeš, Kole.

— Nije verovatno, nego je tako!... Hajde, laži dalje! — okrete se Nagent ponovo Meredithu.

Ovaj nastavi umornim glasom:

— Nije mi sasvim jasno šta se dalje dogodilo. Sećam se samo da sam sreo. Ester dole niz stepenice

ali je već bila mrtva. Nije joj bilo spasa.

— A onda si izbo nožem i drugu ženu.

— Ne, ne! Nije bilo tako! Ona je još držala nož u ruci i vikala: „Ubico! Ubico!” Ja sam joj oteo nož, a ona je dohvatila neki drugi predmet. Onda sam ja najednom ugledao pred sobom okrvavljeno Esterino lice i hteo sam da i Silvijino lice bude isto takvo. I onda se to dogodilo. Zamahnuo sam i ubio je.

Na Nagentovom licu se odigrala stravična promena.

Ni Meredith ni Pavlak se nisu usuđivali da ga pogledaju u lice jer su znali kako njegovo lice izgleda u trenutku kad Meredith sa svojom pričom dođe do ovog mesta. Oči Nagentove su bile podlivene krvlju i iz njih je izbijala neka svirepa strast. I Meredith i Pavlak su osećali kako ih guši užasan strah.

Kol Nagent duboko udahnu vazduh i priđe prozoru. Uhvatio je opet rukama za gvozdene rešetke i stegao ih. Meredith i Pavlak su opet, po ko zna koji put, bili ubeđeni da će Oregonac jednim zamahom, uz životinjski krik, iščupati rešetke iz zida.

Dogodilo se, međutim, ono što se i obično događalo u takvoj prilici: Nagent se okrenuo i pogledao Pavlaka.

— Hajde! Počinji već jednom, Roje!

Ovaj je ćutao.

Oregonac skupi obrve i zamumlja:

— Hej, zar nisi čuo?

Pavlak se pridrže na lakat i isturi bradu.

— Čuo sam, Nagente, ali nemam volje da stalno verglam istu pesmu. Ti znaš tu priču već odavno. Zašto hoćeš stalno da je ponovo slušaš?

— Reci, da nisi slučajno bolestan? — gledao ga je Oregonac iznenađeno.

— Možda — reče Pavlak i spusti se ponovo na ležaj. Ponovo se zagledao u tavanicu. — Sasvim može da bude da sam bolestan. Ovde čovek mora da se razboli.

Nagent se u času stvori kraj njega i jednim zamahom ga svuče sa kreveta dole.

Pavlak uopšte nije bio niži od njega. Čak je bio i širi. Pa ipak je Oregonac, u poređenju sa njim, predstavljao otelovljenje snage. Sav od snažnih, nabijenih mišića, on je predstavljao atletu koji bi lako izašao na kraj i sa dvojicom sličnih.

Pa ipak je nekadašnji tesač kamena Roj Pavlak smogao u očajanju hrabrosti da sklopi zajedno obe ruke i iz okreta, svom snagom, zada strahoviti udarac po glavi Oregoncu.

Potpuno iznenađen udarcem, Nagent se zateturio i tresnuo o zid. Teškom mukom je podneo udarac. Raskoračio se onda, ispružio ruke i iskezio zube.

— Pa, to je nemoguće, Pavlače! — grgotao je. A onda je zaurloao: — Hodi ovamo! Hajde!

Pavlak je, međutim, stajao kao kamenjen i buljio u njega razrojenih očiju.

Onda se Nagent u dva skoka stvorio kraj njega, ali je zastao i kao omađijan gledao u Pavlakove oči. Onda je najednom nestalo slepe mržnje iz njegovih očiju i oko usana mu se sledio osmeh.

— Ne, mladiću, nećemo tako. Ti moraš da ostaneš živ i da izdržiš ovde sa mnom! Sve dok ja ne budem otišao odavde, pravićeš mi društvo. Isto kao i onaj tamo bedni ženoubica!

Onda se polako vratio do prozorskog zida, naslonio se na njega, skrstio ruke na grudima i rekao tiho:

— Ja čekam, Roje.

Pavlak se pope na svoj ležaj i ostade u sedećem položaju, klimajući nogama.

— U redu — počeo je. — Bilo je to jedne septembarske večeri. Radio sam naporno celoga dana. Vi znate da sam ja bio kamenorezac, a u Dalasu je uvek bilo posla za nas.

— Znam to već! Ti pripadaš onim ljudima koji su oduzeli hleb drvodeljama što su pravili drvene krstove, jer su sad najednom svi morali da imaju kamene nadgrobne spomenike.

— Tako je, Kole. Nekada sam ja pravio kamene temelje za kuće, ali su onda ljudi rekli da je zdravije stanovati u kućama od drveta. A i ja mislim da su bili u pravu. To uvidam sada otkad stanujem među ovim kamenim zidovima. Ovde čovek mora da poludi!

— Hajde, pričaj dalje! — požurivao ga je Oregonac.

— I tako smo moj brat i ja na-

porno radili tog dana. Neka porodica je bila poručila nadgrobni spomenik za nekog svog momka koji je poginuo u okršaju sa čuvenim šerifom Erpom. Momak se zvao Flegger. Opljačkao je bio iz „Unionbanke” sedam hiljada dolara, ali je naleteo na Erpa koji se pojavio iz jedne pobočne ulice. Flegger je pucao kao lud oko sebe i jednim metkom je okrznuo šerifa Erpa po vratu. I to je bila njegova smrt; Vajat Erp je munjevito izvukao pištolj i pripucao. Flegger je bio gotov.

Sa Fleggerom su bila i njegova braća Ted i Marvel. Oni su štitili leđa Fleggeru. Ted je opalio na Erpa, ali ga je ovaj jednim hicem iz kuka onesposobio, a Marvel je posle nekoliko ispaljenih metaka iz puške bio izbačen iz stroja sa prostreljenim ramenom.

Porodica Flegger nije mogla da prežali taj gubitak i zato je od nas bila poručila nadgrobni spomenik na koji je trebalo urezati: „Ubijen od ruke šerifa Vajata Erpa!”

Moj brat je odbijao da to ureže, jer nije bilo istina da je šerif ubio Džeka Fleggera, pošto je ovaj prvi pucao. Rezultat toga je bio da se kod nas pojavila porodica Flegger i prebila mog brata. Ipak smo radili celog tog dana i kad smo došli do toga da urežemo u kamen poručeni tekst, moj brat je odlučio da prekinemo posao za taj dan. On je otišao kući, a ja u krčmu gde sam se totalno napio, pošto sam i ja prilikom tuče sa Fleggerima prilično dobio.

A onda, oko jedanaest sati, oni su se najednom ponovo pojavili. Ja

se lično ne sećam šta se sve onda zbilo i ovo što sad pričam, govorim na osnovu izjava prilikom suđenja. Hilman Flegger, najstariji brat, navalo je odmah na mene, dok je njegov rođak Majk pokušavao da me sredi pištoljem. Tu su bili i Marvel i Ted. U stvari, ja sam ih odmah pokosio iz pištolja. To znam. To nikad nisam poricao.

Pavлак se zavalio na ležaj i skrstiti ruke pod glavu.

Kao i obično kad bi čuo ovu priču, koja i nije bila tačna, Kol Nagent je ćutao.

Između braće Pavлак i braće Flegger postojali su stari računi i stari sukob je obnovljen čim su Fleggeri ušli u krčmu „Kod zardale potkoviće”. Istina, Majk Flegger je nasrnuo bio pesnicom na Pavlaka, ali je ovaj odmah na to istrgao pištolj i ubio svu trojicu.

U ćeliji je vladala tišina.

Kol Nagent se ponovo bio vratio do prozora i dugo zurio u onaj komad plavog neba, a onda se najednom okrenuo i upitao:

— Jesi li ga već video?

Proteklo je izvesno vreme dok Pavлак nije zapitao:

— Koga?

— Koga? — mrmljao je Oregonac. — Maršala!

— Naravno da sam ga video. Dvaput na ulici i jednom kod nas u dvorištu, kraj spomenika na koji je trebalo da urežemo natpis. Nikad neću zaboraviti šta je rekao kad je video komad papira na kome je pisalo ono što je trebalo da urežemo: „Treba razmisliti da li za

novac čovek sme da ureže takvu jednu laž." Moj brat se odmah uspravio i rekao: „Tu nema šta da se razmišlja, šerife. Mi to nećemo učiniti. Ti zlikovci mogu negde na drugom mestu da poruče sebi kamen ili da sami urežu tu besmislicu.”

Neko vreme je opet vladala tišina, a onda se opet javi Nagent:

— I dalje?

— Šta dalje? — prasnu Pavlak.

Nagent se naglo okrete i pogleda ga zažarenim očima.

— Kako izgleda?

— Maršal? Vrlo je visok, širokih ramena, uskih kukova, sa suncem opaljenim licem, crne kose i tamnoplavih očiju. To sam dobro zapamtio. Ja, istina, nisam progovorio sa njim ni reč, ali sam zato imao prilike da ga dobro osmotrim.

— Kakvo oružje nosi? — nastavi Nagent. — Je li tačno da nosi veliki „bantlajn”?

— Da, dobro se sećam da je pri likom pucnjave na ulici držao u levoj ruci „bantlajn-specijal” s kojim je pogađao neverovatno tačno.

Nagent se opet okrete prozoru. Ništa više nije rekao.

Tako su prolazili sati. Plavetnilo neba pretvori se u ljubičastu boju večernjeg neba.

Kad se nad zatvorsko dvorište spustio sumrak, u ćeliji se najednom začuo neki zveket, koji je naterao dvojicu Nagentovih ćelijskih drugova da poskoče sa svojih ležišta.

— Šta vam je? — podviknu na njih Nagent.

Sagao se i podigao sa poda neki

svetli predmet. Bio je to kamen veličine i oblika srebrnog dolara.

Pažljivo ga je opipao. Na jednoj strani kamena postojala su tri duboka ureza, a na drugoj dva. Kamen je još na nekim mestima bio različito obeležen.

Bilo je to za Nagenta dovoljno jasno obaveštenje.

•
• •

Na zapadnoj strani velikog spoljnog dvorišta stajala su spremna tri bureta sa eksplozivom, a na severoistočnom kraju, iza stražarske kuće, još dva bureta. I na drugim delovima zida postavljena su bila burad sa eksplozivom koja su trebala da delimično oštete zid i privuku stražu na tu stranu.

Nagent je, zahvaljujući vezi koju je imao sa spoljnim svetom, tačno bio obavešten na koju stranu treba da beži. Ni u kom slučaju nije smeo da krene prema spoljnom dvorištu, jer je postojala opasnost da ga na tom dugom putu do zida stigne neki puščani metak na brisanom prostoru.

Trebalo je da beži u pravcu mesta gde su bila postavljena dva bureta, iza magacina, gde su zidovi bili najslabiji i najmanje čuvani.

Bila je to ona ista noć u kojoj je maršal Vajat Erp slučajno bio otkrio dva bureta sa eksplozivom uz sam zid spoljnog dvorišta kažnjeničkog logora, u dvorištu Rialto bara.

Bila je to noć kada je Vajat Erp

prvi put video lice svog velikog protivnika Kleja Alisona.

Klej Alison je bio čovek na čiju adresu je bila upućena pošiljka sa buradima iz Lamese, ali je on objasnio Erpu da je vlasnik Rialto-bara iskoristio samo njegovo ime, jer krčmar nije imao hrabrosti da primi pošiljku na svoje ime. On je tvrdio da nema nikakve veze sa daljom sudbinom tih buradi i zajedno sa braćom Rokom i Matom Alisonom otišao iz Fort Vorta.

Pred Vajatom Erpom je stajao zadatak da pronade i ostalu burad, čiju namenu još uvek nije bio otkrio.

On je napustio dvorište Rialto-bara neposredno iza tri brata Alisona i, pojahavši konja, koga je izveo iz štale za iznajmljivanje, krenuo linijom „Overland“. Bio je međutim veoma iznenađen kad na putu „Overland-linije“ nije naišao na trag trojice jahača. Kuda li su otišli?

Postojala je mogućnost i da su odjahali do neke obližnje farme, a mogli su i da se vrate u grad što nije bilo nimalo prijatno!

Vajat se odmah vratio u grad i uputio do kuće šerifa Frederika Longa, koji je još uvek ležao zbog posledica teškog trovanja.

Na vratima ga je sačekala šerifova žena.

— Hvala vam, maršale, što ste došli — rekla je — i oprostite mi za sve! Doktor Kolom je bio kod mog muža i rekao da će se uskoro dići. Uđite, molim vas.

— Ne, hvala vam, hteo sam samo

da proverim da li je lekar stvarno dolazio.

— Da, bio je. Budite uvereni da vam moj muž nikada neće zaboraviti tu pomoć.

Vajat se u tom trenutku okrete i spazi jednog mladog čoveka koji je nešto petljao oko sedla. Momak je mogao da ima oko dvadeset sedam godina. Kad je video da ga maršal posmatra, uzjahao je konja i nestao.

— Ko je to bio? — zapitao je Vajat šerifovu ženu.

— Bili Streton.

— Neki poznanik vašeg muža?

— Bio je nekad — rekla je oklevajući.

— Da li je on pripadao stražarskom odeljenju logora? — zapita Vajat, kome iznenada sinu jedna ideja.

Žena ga zbunjeno zapita:

— Otkud ste došli na to?

— Ah, to je bila samo jedna ideja — odmahnu Erp rukom i pozdravi se sa šerifovom ženom.

Kad je ona ušla u kuću, on se uputi u šerifovu kancelariju.

— Da li znate, možda, mister Porki, gde stanuje Bili Streton? — zapitao je pošto se pozdravio.

— Naravno — odgovori šerifov zamenik. — Kuća je u Bedford stritu, broj 23.

Prišli su velikom planu grada.

— Evo, ovde — rekao je Porki pokazujući prstom na planu.

— A ova površina označena crvenom bojom? — zapita Erp.

— To je kažnjenički logor — odgovori Porki.

Četvrt sata kasnije stajao je Mišurijanac pred kućom u Bedford stritu broj 23.

Potvrdilo se ono što je pretpostavljao: dvorište je sa zadnje strane bilo zatvoreno visokim zidom kašnjeničkog logora. Maršal se tačno sećao da je na toj strani magacinska zgrada logora. Jedino nije još znao u kakvoj je sve to vezi. Našao je dva bureta eksploziva u dvorištu Rialto-bara, uz sam zid logora. A ovde, nekadašnji logorski stražar stanuje uz sam zid logora.

Da li je to slučajnost?

Vajat je iz iskustva znao da ponekad treba dovoditi u vezu i stvari koje na prvi pogled nikakve veze među sobom nemaju.

Oprezno je odgurnuo vrata i tiho ih zatvorio za sobom. Onda se pognut privukao dublje u dvorište do tamne senke koju je na dvorište bacala jedna mala šupa.

U tom trenutku su se na kući otvorila dvorišna vrata i na njima se pojavi silueta jednog čoveka. Vajat ga je odmah prepoznao.

Bio je to Streton.

Vajat je u tom trenutku zažalio što se nije usput raspitao podrobnije o ovom čoveku, ali nije imao vremena. Predosećanje, koje ga je dovelo ovamo, tražilo je od njega hitnu akciju.

Streton pređe preko dvorišta i Vajat začu šum kao da neko skida cirađu sa nekog predmeta.

U tom trenutku izjuri iz kuće golemi pas i pojuri prema Erpu.

Maršal je klečao na zemlji i u trenutku kad je pas naleteo na nje-

ga naglo je ustao i obema rukama udario psa, a onda ga zgrabio i pritisnuo uz sebe.

Streton se na drugom kraju dvorišta naglo okrenuo i začuo se poznati šum oroza na pištolju.

— Blek! — pročišta Streton.

Vajat je držao psa čvrsto uz sebe i čekao.

Opet se sa druge strane čuo šum pokrivanja cirađom, a zatim se Streton polako približi.

Zastao je na oko pet metara od kolibe držeći u ruci pištolj. On nije mogao da vidi Vajata Erpa u senci, ali je zato video beličasto telo velikog psa. Izvukao je i drugi pištolj.

— Ko je to?

Vajat se odlučio na rizik.

— Jedan poznanik — rekao je hladno.

— Ah...!

— Moram da govorim sa vama, Stretone.

Nekadašnji narednik logorske straže iz Fort Vorta brzo se sabrao i prišao bliže.

— Pustite psa!

— To mi izgleda prilično rizično.

— Nije kad sam ja tu. A onda istovremeno podignite ruke u vis.

— U redu — odgovori maršal i snažno odbaci psa prema Stretonu, koji se sruši od udarca.

Pre nego što je Streton uspeo da se podigne, Vajat je skočio do ugla šupe u zaklon.

Pas ponovo pojuri prema njemu, ali je zastao na pristojnom odstojanju od Erpa besno lajući.

— Odvucite psa, Stretone, inače ću ga ubiti.

Vajat istovremeno zape svoj „bantlajn-specijal” i na taj zvuk Streton odmah pozva psa i uhvati ga rukom za ogrlicu, držeći pištolj u drugoj.

— Ko ste vi? — zapitao je.

— To ćete već saznati.

— Šta tražite ovde?

— I to ćete saznati, Streton — reče Vajat Erp i izađe u dvorište.

Streton je toliko bio iznenađen kad je video da je Vajat vratio pištolj u futrolu da nije ni primetio nogu kojom mu je maršal munjevitim potezom izbio iz ruke pištolj.

Istog časa Vajat je ponovo imao svoj pištolj u rukama i naredi Stretonu da zatvori psa u šupu.

Streton nije imao kud. Zatvorio je psa.

— A sad pođite sa mnom! — naredi Vajat.

— Kuda?

— Prema zidu.

Streton se okrete.

— Jeste li poludeli, čoveče?

— Učinite što vam se kaže!

Vajat ga gurnu napred, napipa cirađu i smače je sa predmeta preko koga je Streton malo pre bio navukao.

Ukazala su se dva bureta!

Maršal smače jedan obruč, odvali komad daske i opipa pod prstima onu istu masu koju je našao u buradima u dvorištu Rialto-bara.

Eksplziv!

U tom trenutku Streton pokuša da se okrene i pojuri, ali ga Vajat stiže u skoku, obori udarcem i odmah mu veza ruke na leđima.

Debeli Porki je iskolačio oči kad je video koga mu Erp dovodi.

Kad mu je Vajat u nekoliko reči objasnio u čemu je stvar, Porki otegnuto zviznu kroz zube.

— Tako, znači! Ovaj zlikovac pripada bandi sa eksplozivom. Baš lepo, momče! Tvoj prijatelj Sajmons je već stigao u „večna lovišta”, a sve mi se čini da ni ti nisi daleko.

Porki je zatvorio Stretona u jednu od ćelija, a Vajat se odmah uputi do glavnog ulaza u kažnjenički logor.

Kad je zalupao zvekirom na veliku kapiju, stražar je otvorio drveni poklopac na vratima i zapitao:

— Ko je?

— Zovem se Erp. Mogu li da razgovaram sa komandantom?

— Sad? Usred noći? Ne mislite to, valjda, ozbiljno, čoveče!

Onda je naglo zastao i zapitao:

— Kako rekoste da vam je ime?

— Erp!

— Hej, da niste vi jedan od braće Erp, koji su šerifi u Kanzasu i Arizoni?

— Ja sam Vajat Erp. Molim vas, pogledajte da li mogu da razgovaram sa komandantom. Radi se o hitnoj stvari!

Ubrzo zatim vrata su se otvorila i na njima su se pojavila dva stražara.

— Pa, to je stvarno Vajat Erp! — povika stražar koji je otvorio vrata.

— Hoćete li sad da obavestite ko-

mandanta, naredniče? — požurivao ga je Vajat Erp.

— Naravno! — odgovori stražar.
— Odmah!

Poslao je, međutim, jednog od stražara da probodi komandira straže, koji se ubrzo i pojavio. Bio je to čovek pedesetih godina. Prišao je maršalu i zastao pred njim ljuljajući se na vrhovima čizama sa palcima zadenutim za pojas.

— I vi bi hteli da budete Vajat Erp? E, to je već nešto drugo! — mumlao je podrugljivo.

— On i jeste Vajat Erp — umeša se stražar.

— Vas nisam ništa pitao, Džefri — obrecnu se komandir straže. — Znači, vi biste hteli da kažete da ste Vajat Erp? A kako ćete to da dokažete?

— Čujete, mister...

— Ime mi je Džemison.

— Mister Džemisone, moram hitno da obavestim komandanta o jednoj važnoj stvari.

— Tako? A ne biste li bili ljubazni da mene prethodno obavestite o čemu se radi?

— Ne, to nemam uopšte nameru. Ja sad idem, ali vas upozoravam da ćete vi biti odgovorni za posledice.

Okrenuo se i hteo da krene, ali se u tom trenutku otvorio prozor na susednoj zgradi i jedan zapovedački glas zapita:

— Šta je to dole?

— Ovde je neki čovek, kapetane, koji tvrdi da je Vajat Erp.

Misurijanac se okrete i pogleda prema prozoru, ali nije mogao da prepozna ko je na prozoru.

— Jeste li vi kapetan Grin? — zapitao je.

— Da.

— Ja sam Erp. Hteo bih da porazgovaram na trenutak sa vama, kapetane. Stvar je hitna.

— Trenutak samo! Odmah silazim.

Nekoliko minuta kasnije našao se Misurijanac u kancelariji kapetana Grina i obavestio ga o onome što je otkrio.

— Stvar je vrlo zanimljiva — reče kapetan Grin — ali ja ne mogu ni pored najbolje volje da razumem kome bi bilo u interesu da minira spoljne zidove!

— Da se razumemo, mister Grine: ne radi se o buradi sa barutom, već o veoma snažnom eksplozivu stavljenom u burad za viski.

Kapetan Grin nije, međutim, shvatio opasnost.

— To je nemoguće izvesti — rekao je. — Ovde nije u pitanju običan zid već zidine debele preko metar i po!

Vajat na to priđe zidu na kome je visio plan kašnjeničkog logora.

— Ovde sam našao prva dva bureta — rekao je, pokazujući dvorište Rialto-bara. — A ovde, u dvorištu kuće, u kojoj stanuje čovek po imenu Streton, našao sam druga dva. Gde je ostatak? Možda bi bilo dobro da se pregledaju spoljni zidovi logora.

— Kako to zamišljate, mister Erpe? Gotovo trećina dužine zidova logora je pored kuća. To su privatna dvorišta koje ne smemo da pretražujemo bez posebnog naloga.

— Zar čak ni u ovakvom slučaju?

Kapetan samo sleže ramenima.

Vajat Erp je razmišljao o tome kako je ovakav čovek mogao da zauzme položaj komandanta logora. Poznato je, međutim, bilo da se niko i nije otimao za tu funkciju.

Kapetan Rodni Grin je službovao u mnogim utvrđenjima i kad je jednom došao u sukob sa pretpostavljenima onda je bio premešten ovamo. Bilo je to svojevrсно kažnjavanje. Od tog trenutka kapetan Grin je izbegavao da preuzme bilo kakav rizik. Zato je i odbio da pošalje svoje ljude da ispituju zidine Fort Vorta ulazeći u dvorišta građana.

Vajatov pogled je prešao preko duge kolone imena koja su bila upisana pored velikog plana logora. Tako je pročitao i ime Kol N. uz blok broj VII, ali mu nije pridavao neki poseban značaj.

— Da li za vas nešto znači — okrenuo se kapetanu Grinu — to što je taj Streton nekada pripadao logorskoj straži?

— Apsolutno ništa — odgovori kapetan. — U gradu sigurno živi čitav niz ljudi koji su ranije radili ovde u logoru.

— Čak ni ako stanuju uz sam zid logora?

— Ni onda.

— U redu, kapetane. Kako hoćete. Ja sam uglavnom upozorio i više od toga nisam u mogućnosti da učinim.

— To i ja mislim, maršale.

Misurijanac se onda oprostio od komandanta i odjaha u grad.

*

* *

— Porki! — viknuo je Bili Streton, naslonivši glavu na rešetke svoje ćelije.

— Ko to urla? — javi se posle nekog vremena zamenik šerifa.

— To sam ja. Streton. Moram da govorim sa vama šerife.

— Nemoj da ti sad razbijem nos! — progunda Porki i htjede da zatvori vrata.

— Hteo sam samo da vam isporučim pozdrav od Oline — prošišta ton.

Porki se najednom okrete i širom otvori vrata.

— Šta si rekao, zlikovče?

— Pridite ovamo da vam još jednom kažem, šerife.

Na to Porki prođe hodnikom pored ćelije i stade pred Stretonovom ćelijom. — Šta si rekao? — ponovio je.

— Rekao sam da treba da vam prenesem pozdrav od Oline.

— Oline? — zastenja Porki i počelu mu najednom izbi znoj. — Šta si ti imao sa njom, zlikovče?

— Sreo sam je.

— Gde?

— To ću vam reći ako malo primaknete uho. To se ne tiče ostalih momaka koji su u ćelijama.

Oline! Već i samo pominjanje imena njegove nestale sestre delovalo je na Porkija kao šok. Šta li ovaj prokleti momak zna o njoj?

Sasvim je bilo razumljivo da je šerif u izvesnoj meri izgubio glavu. On je prišao bliže šipkama na ćeliji i istog časa dobio snažan udarac po glavi. Zateturao se i pao na pod onesvešćen. Iz ruku mu je ispao svežanj ključeva.

Bandit je odmah pokušao da ih dohvati, ali nije uspeo: bili su van domašaja njegovih ruku. Streton procedi psovku kroz zube, a onda odlučno skide čizmu i proturi je kroz rešetke. Teškom mukom pošlo mu je konačno za rukom da privuče svežanj sa ključevima.

Odmah je grozničavo isprobao ključeve.

Konačno je sedmim ključem uspeo da otključa ćeliju.

Bio je slobodan!

Navukao je odmah svoju čizmu i pojurio u kancelariju.

Bila je prazna.

Brzo je pronašao svoj šešir i opasač sa pištoljem. Pre nego što je izašao iz šerifove kancelarije pogledao je na sat i konstatovao da ima još sedamnaest minuta do ugovorenog vremena.

Kad se Vajat Erp pojavio u stražarnici kažnjeničkog logora tražeći da razgovara sa komandantom, među stražarima koji su ga bili sačekali nalazio se i izvesni riđi narednik Lorens Grifit, poznatiji kao „tvrđi Lari”.

Tvrđi Lari je u svojoj karijeri bio upleten u neke prijava poslove sa nabavkama namirnica za armiju, pa je samo zahvaljujući bolećivosti nekadašnjih starešina bio po kazni samo premešten u kažnjenički logor Fort Vort.

Tu je jedno vreme vršio nadzor nad kažnjenicima u kamenolomu, ali je povučen odatle zbog preterane surovosti koju je ispoljavao, nemilosrdno tukući kamdžijom zatvorenike.

Pošto je bio povučen u unutrašnju službu, uspeo je da isposluje kod komandanta logora dozvolu da se nastani van logora, u gradu, jer zbog noćne službe koju je vršio, nije mogao preko dana da spava u logoru zbog velike galame. Pravi razlog je u stvari bila njegova neutoljiva žeđ za kockanjem, što mu je predstavljalo i sporedan izvor prihoda. Tako je on obično do podne spavao u svom stanu u gradu, a posle podne i pred večer obilazio krčme u gradu i kockarnice.

Jednoga dana je „tvrđi Lari” upoznao u Rialto-baru izvesnog Hoskinsa iz Lamese, koji mu je ponudio jedan posao na koji je Lari Grifit odmah pristao. Bio je to posao koji se ticao izvesnog kažnjenika Kola Nagenta.

Grifitov „posao” se sastajao u tome da s vremenom na vreme u ćeliju u kojoj se nalazio Kol Nagent ubaci omanji kamen koji bi mu Hoskins dao.

Pošto to nije bilo tako jednostavno, „tvrđi Lari” je vežbao ubacivanje ranog izjutra, dok su kažnjenici odlazili u drugo unutrašnje dvorište na umivanje.

U početku se Nagent, koji je nalazio kamenčiće u ćeliji, čudio tim čudnim nalazima, ali kad je jedne noći čuo kako je kraj njega pao u ćeliju jedan kamen čudnog oblika, odmah ga je podigao sa poda. Opi-pao ga je pažljivo i na svoje veliko iznenađenje konstatovao da na kamenu postoje urezi sa sasvim jasno određenom porukom. Bio je to način sporazumevanja, specijalni „jezik” kojim su se služili lovci mus-

tanga da bi ostavili poruke svojim ljudima.

Te poruke su obično bile na drvetu, ali se Nagent brzo dosetio da poruka urezana u drvo ne bi ni moglo da stigne na tu visinu, pa je zato kamen zamenio drvo!

Nagentu je odmah bilo jasno da se poruka tiče njega, jer je bio još odavno ubeđen da ga njegovi ljudi neće ostaviti na cedilu.

Prva poruka, koja je bila urezana na komadu kamena, glasila je: „Čekaj i budi spreman!“. Posle nekoliko dana dobio je poruku koja ga je upozoravala da noću ostaje budan.

A onda je Lorens Grifit dobio od Stretona kamen na kome je bila sledeća poruka: „Za sedam dana bićeš slobodan. Zid zatvora će biti razoren na pet mesta. Ti ćeš biti izveden kroz određen otvor.“

Pre pola sata je Nagent primio poslednji kamen sa porukom koja ga je obaveštavala da će biti oslobođen te noći, dva dana pre dogovorenog termina.

Nagent je sumnjičavo opipavao kamen, a onda je izvukao prokrijumčarene šibice i osvetlio za trenutak površinu kamena. Nije bilo sumnje: urezi su bili jasni i nedvosmisleni!

„U dva sata će prijatelj otvoriti ćeliju i odvesti do zapadnog zida drugog dvorišta. Pukotina u zidu je dovoljno velika da prođeš.“

Kol Nagent nije znao ko mu šalje poruku, ali je znao da ima prijatelje na koje može da se osloni. A znaci na kamenu poticali su od njegovog prijatelja, lovca na mustange

Takera, čiji je „rukopis“ prepoznao na kamenu.

Narednik Grifit je vrlo malo znao o svemu tome, a pogotovo nije znao koji ljudi stoje iza tog poduhvata. On je jedino znao da Nagent treba da bude oslobođen te noći. On se već bio dogovorio sa Stretonom da izađe izvan zida i da ga tamo Streton veže kako bi skinuo sumnju sa njega da je učestvovao u celoj akciji.

Grifit je bio prilično ograničen momak i nije mnogo razmišljao o svim pojedinostima. Da je bio pametniji bilo bi mu jasno da on taj poduhvat neće preživeti, jer je poznavao dvojicu od organizatora Nagentovog bekstva: Hoskinsa i Stretona.

Kad je Grifit spazio maršala na ulazu u kašnjenički logor te večeri, on se grдно uplašio.

Vajat Erp! Šta on, do đavola, traži tu u sred noći!

Napeto je pratio svaki pokret i izraz Erpovog lica. Pratio ga je pogledom kad je ulazio u komandantovu kancelariju i kad je izašao iz nje, ali nije imao prilike da prisluškuje razgovoru tako da nije znao šta je maršala dovelo ovamo.

Smogao je čak toliko drskosti da upita kapetana:

— Šta je tražio ovde maršal?

Kapetan Grin je samo slegao ramenima i promrmľjao nešto nerazumljivo.

— Kladim se da traži nekog zlikovca koji bi, navodno, trebalo da se krije ovde — nastavio je Grifit.

— Da, tako nešto — odgovorio je mrzovoljno komandant i na taj

način samo povećao nemir koji je obuzeo narednika Grifita.

Grifit nije znao šta da radi. Da sad napusti logor bilo bi suviše opasno.

Sāti su sporo prolazili i Grifit je nervozno obilazio nekoliko puta mesto gde je trebalo da se nađe sa Stretonom. Kakav li bi izraz lica napravio Grifit da je znao da je Vajat Erp uhvatio i sproveo Stretona u mesni zatvor!

Ali Stretonu je pošlo bilo za rukom da se oslobodi i odmah je jur-nuo najkraćim putem svojoj kući. Sa revolverima u rukama uleteo je u dvorište.

— Imao sam sreću — procedio je kroz zube kad je ugledao burad još uvek na istom mestu.

Bilo je i krajnje vreme. Brzo je izvukao laso koji je stajao spreman, privezan za kuku u zidu i prebacio omču preko zida.

Lari Grifit je pretrnuo kad je čuo šum konopca i ugledao laso kako se klati na zidu. Odmah je priskočio i čvrsto uhvatio konopac.

To je bio signal za Stretona. Odmah se prebacio preko zida i skočio na drugu stranu.

— Da li se nešto dogodilo? — šiš-tao je Grifit.

— A šta to?

— Vajat Erp je u gradu!

— Znam.

— Bio je kod nas u logoru i ja pretpostavljam...

— Ne pretpostavljajte ništa, Grifite, već držite tu omču. Treba da provučem jednu motku — prasnu tiho Streton.

U trenutku kad se Grifit sagnuo

da dohvati omču u Stretonovoj ruci je sevnuo nož i oštro sečivo se zarilo u srce narednika Grifita, koji se uz prigušeno krkljanje srušio na zemlju.

Streton uopšte nije imao nameru da vuče na leđima još i tog nezgodnog svedoka, koji je lako mogao da se pretvori u učenjivača. Brzo je onda povukao laso i time je njegov deo posla bio obavljen: on je likvidirao Grifita, koji je sa svoje strane obavio deo plana time što je obavestio Nagenta o akciji.

Streton je znao da se kraj zida u to vreme nalazi samo jedan čovek: Grifit. Njegov je zadatak bio da ga tiho likvidira. On je to i učinio.

U jednom trenutku je pomislio da će možda i Nagent da se pomoću konopca prebaci preko zida, ali je odmah odbacio tu misao. Znao je da će zid na nekoliko mesta biti razoren eksplozivom da bi odmamio stražare, ali nije uopšte znao kako će Nagent uopšte doći do zida.

Organizatori bekstva su se pobrinuli da Nagenta dovede do zida niko drugi nego šef-narednik Edvard Džemison.

Šef-narednik je od rane mladosti bio u armiji i već je dugo službovao u raznim kažnjeničkim logorima. Organizatori su se brižljivo raspitali o naredniku. Znali su da on ne može biti potkupljen novcem, ali je zato šef organizator otkrio Džemisonovu slabu tačku. Njega nije privlačio ni alkohol, ali je zato bio slab prema ženama. Zbog toga je jedna prepredena lepotica iz Rialto-bara dobila zadatak da narednika

Džemisona uvuče u svoje mreže. Džemison je do te mere bio zagri-
zao mamac da se tek posle teške
krize, kada je bio na granici samo-
ubistva, odlučio da učini uslugu
svojoj lepoj mladoj prijateljici.

A ta usluga se sastojala u tome
da u dogovoreno vreme ode u blok
broj VII i otvori ćeliju u kojoj se
nalazi Kol Nagent.

Kad je te večeri Džemison otklju-
čao donja vrata, pošao mu je u sus-
ret narednik Danker, jedan od sta-
rih stražara Fort Vorta. Kad je čuo
otvaranje vrata odmah je dohvatio
pušku s ramena i krenuo prema hod-
niku.

Čim je zakoračio na prag dobio je
težak udarac po glavi koji ga je
onesvestio.

Džemison odmah sveza onesvešće-
nog i položi ga kraj vrata, a onda
pojuri prema gornjem hodniku koji
je bio zatvoren drugim vratima.

Brzo je otključao i ta vrata i od-
mah ih iz predostrožnosti zaključao
za sobom. Onda je pošao hodnikom
do trećih vrata, otključao ih i tiho
viknuo:

— Kole!

Kol Nagent, koji je napeto čekao
u svojoj ćeliji, čuo je još kad su se
vrata otvorila. Odmah je preskočio
do izlaznih vrata ćelije i tiho pro-
šištao kroz zube:

— Meredith!

Mladi zatvorenik je odmah sko-
čio.

— Ti ideš sa mnom!

— A ja? — zapitao je Pavlak. ko-
je se istog časa digao sa svog ležaja.

— I ti, naravno!

Sva trojica su stajali kraj vrata
kad ih je Džemison otvorio.

— Napred! — naredio je Nagent.
Džemison krenu, a tri kažnjenika
za njim.

— Udri ga sad! — šapnuo je Pav-
lak Nagentu, koji je išao za nared-
nikom.

— Zaveži! Znaš li ti, možda, koji
je ključ sa svežnja od kojih vrata!
— obrecnu se tiho Nagent.

Bili su prisiljeni da tiho idu za
narednikom Džemisonom.

Kad su stigli do magacina, Ore-
gonac prošapta:

— Koliko još imamo da idemo?

— Još tri minuta — odgovori
Džemison preko ramena.

Prevario se, međutim. Tog istog
časa je odjeknula strahovita eksplo-
zija, tako da je vazduh zadrhtao. Na
severnoj strani logora dogodila se
prva eksplozija.

Džemison uopšte nije ništa znao
o eksplozivu i, uplašen eksplozijom,
dograbio je pištolj. To je bila nje-
gova kobna greška. Nagent je na-
jednom osetio da je ugrožen, istrgao
mu je munjevitim pokretom piš-
tolj i pogodio ga jednim hicem.

U tom času dogodila se i druga
eksplozija i zemljište je pod nji-
ma zadrhtalo. Meredith i Pavlak su
se izbezumljeno zgledali, ali je za-
to lovac mustanga Kol Nagent pras-
nuo u divlji smeh koji je odjeknuo
stravično i opasno kao što je i on
sâm bio.

— Da, momci! Moji prijatelji su
tu!

Onda je odjeknula i treća eks-
plozija i sva trojica su bila silinom
vazdušnog pritiska odgurnuta u
stranu.

Odande, gde se zgrada magacina
naslanjala na zid, poleteli su og-

romni kameni blokovi i oblak prašine je sakrio oskudnu svetlost svezda.

Kad se prašina malo slegla, ugledao je Nagent, koji je uspeo bio da se dočepa zaklona iza jednog od zidova magacina, veliku brešu u spoljnom zidu logora.

U trenutku kad je hteo da jurne prema otvoru u zidu, podigla se iza ugla magacina jedna prilika, koja se zatim nemoćno srušila na zemlju.

— Pomoć— Kole, povedite me sa sobom!

Bio je to Meredith, koji je bio po-
gođen velikim kamenom i koji se
s mukom vukao napred.

Kol Nagent odbaci povređenog Mereditha snažnim udarcem pesnice u stranu. Ženoubica se samo nemoćno sruši pored ostatka zida.

Nagent onda pojuri napred prema breši u zidu velikim skokovima, saplićući se preko ruševina i gomile kamenja. U blizini zida ugledao je Roja Pavlaka, koji je teško stenjući zbacio sa sebe veliki kamen i ustao, držeći nad glavom poveći kameni blok, kojim je zamahnuo na Nagenta. Međutim, kada ga je poznao, spustio je kamen na zemlju.

Nagent je, međutim, bio manje prijateljski raspoložen. Čim je ugledao Pavlaka istrkao je pištolj i pripucao. Metak je okrznuo Pavlaka po obrazu ostavljajući krvavu prugu.

Onda Nagent pojuri napred i odgurnu Pavlaka u stranu. Nije hteo više da koristi pištolj. Mislio je da više ne mora da se plaši od Pavlaka, a metke je trebalo štedeti.

I tako su obojica, skoro jedan kraj drugog, uspeli da se prebace

kroz pukotinu, u zidu, preko gomile rasutog kamenja u dvorište Bilija Stretona.

*
*
*

Streton je bio samo čovek za vezu, koji je za svoj posao trebalo da dobije pet stotina dolara. A pošto je bio odlučio da po svaku cenu zaradi tih pet stotina, odlučio je bio da stvar istera do kraja.

On nije znao da su dva bureta u dvorištu Rialto-bara bila pronađena, pa je otpala i njihova funkcija da stvore u zidu kraj stražarnice veliku brešu, koja je trebalo da odmami stražu od mesta kroz koje je trebalo da pobegne Nagent.

Pošto je hladnokrvno ubio Grita, Streton se ponovo povukao u svoje dvorište gde je grozničavo čekao da odjekne prva detonacija.

Minuti su mu se učinili kao večnost.

Mislio je na ljude koji su kraj golemih zidova trebali da zapale fitilje drugih buradi sa eksplozivom. Jedan od njih je bio njegov rođak Džim, koji je trebao da aktivira malo bure kraj kule pored ulaza u logor. Drugi je bio sedamnaestogodišnji Hari Li, koji je za nagradu od trideset dolara trebalo da zapali jedno bure na severozapadnom kraju zida. Obojicu je Streton bio lično angažovao.

Treći je bio Džoe Mek Koj, alkoholičar, koji se prihvatio svakog posla koji bi mu omogućio da dođe do para za viski, a četvrti je bio krčmar Sajmons. Streton je znao

da je Sajmons mrtav, ali se nadao da je za tako važno mesto, gde su bila stavljena dva velika bureta, sigurno predviđen čovek koji će ga zameniti.

Kad je maršal izašao iz Porkijeve kancelarije, uputio se ponovo prema logorskom zidu kroz Kolumbija strit i Linkolngejt.

Kad je stigao do poslednje kuće Vajat sjaha s konja i nastavi oprezno dalje, privlačeći se kao Indijanac. Na polovini puta do zida najednom je zastao. Ugledao je neku priliku koja se jedva nazirala kraj potpornog zida.

Privlačio se kao Apač.

Onda je sasvim jasno ugledao čoveka koji je držeći šake iza ušiju osluškivao u pravcu istoka.

Vajat se naglo uspravi iza visokog čoveka i dotače mu rukom rame.

Džoe Mek Koj je bio toliko uplašen da ni glasa nije pustio niti se okrenuo. Onda je pokušao da spusti ruku na pištolj, ali ga Vajat istog časa obori snažnim udarcem pesnice.

Vajat ga onda sveza i odvuče po-dalje od zida gde ga priveza za koren jednog grma.

Brzo se onda vratio do bureta i iščupao fitilj koji je kroz rupu na poklopcu bio uvučen u bure.

Misurijanac odmah pođe dalje, ali ubrzo stade kao ukopan. Odjednom se setio jednog imena koje je bio zapazio kraj velikog plana kažnjeničkog logora u kancelariji komandantovoj u spisku ostalih imena. Bilo je to ime Kol N., a iza velikog N stajao je upisan i „Andrejin

krst”. Zato mu je i palo to ime u oči.

Možda ni to ne bi bilo od značaja da mu u podsvesti nije ostalo ime koje je pomenula žena krčmara Sajmonsa, vlasnika Rialto-bara. On onda nije ni razmišljao da li je to neko ime ili naziv, ali sada mu je najednom sinulo.

— Kol Nagent! — prošaptao je i lupio se po čelu. Onda je odjurio do svoga konja, bacio se u sedlo i pojurio u pravcu prilično udaljenog glavnog ulaza u logor.

Kad je stigao do Bedford strita, odjeknula je eksplozija.

Vajat odmah sjaha s konja i pojuri prema poluotvorenoj kapiji koja je vodila u dvorište kuće odakle je nedavno izveo Bilija Stretona.

Na svoje veliko iznenađenje ugledao je Stretonovu belu košulju kraj samog zida. Vajat hitro izvuče pištolj i spusti se na zemlju.

U tom trenutku odjeknu eksplozija druga po redu.

Vajat začu kako je Streton tiho zviznuo, a odmah zatim vide kako je kresnuo šibicu.

„Burad!”, seti se maršal i munjevito se baci iza ugla kuće gde je pre nepunog sata potražio bio zaklon.

U tom času kao da se rastvorila zemlja i žuti plamen suknuo u nebo! Odjeknula je snažna detonacija i u zidu se stvorila poveliko breš, a oblak kamenja i prašine obuhvatio u trenu čitavo dvorište.

Breša u zidu učinila se Vajatu Erpu ogromna!

Uspravio se i pogledao oko sebe. Nigde nije video čoveka koji je pot-

palio fitilj eksploziva. Negde u dubini dvorišta prasnulo je hitac. A onda Vajat najednom ugleda kako se uspravlja čovek u beloј košulji.

Streton! Dakle, stvarno! Vajat je potpuno zbunjen zurio u njega.

Kako je banditu uspelo da se izvuče iz zatvora? Da ga nije Porki pustio? To mu se činilo neverovatnim.

Hteo je da krene prema Stretonu, ali je u tom času video dve prilike koje u ogromnim skokovima prelaze preko ruševina spoljašnjeg zida logora.

Streton spazi maršala i odmah pripuca iz pištolja, ali metak samo okrznu obod Misurijančevog šešira. Vajat se prignu i odgovori na vatru. Streton je bio pogođen u levo rame. Kriknuo je i zateturao nazad.

U tom momentu je prvi od one dvojice prošao kroz brešu u zidu i uskočio u dvorište.

Vajat se pojavi pred njim.

Nagent je u magnovenju shvatio opasnost i odmah opalio. Pucao je i na Misurijanca i na Stretona ne pitajući da li su oni možda ljudi koji su mu omogućili bekstvo!

Nagentov metak je promašio maršala za samo nekoliko santimetra, ali je Streton zato bio teško ranjen.

Onda je progovorio Erpov „bantlajn” i metak je izbio zlikovcu pištolj iz ruke. Nagent se naglo okrete i pojuri da dohvati svoj pištolj sa zemlje, ali se sudari sa Pavlakom, koji je jurio za njim i obojica padoše.

Brzo su se obojica podigli. Pavlak pojuri prema tremu kuće, a Na-

gent se, po običaju, stušiti pravo na protivnika.

Vajat je spretno izbegao kamen koji je Nagent u trku bacio na njega i dočeka zlikovca udarcem pesnice u rebra. Nagent zatetura, pokušavajući da udahne vazduh. Onda Pavlak učini ono što Nagent sigurno ne bi: okrete se i priskoči mu upomoć. Uspeo je da iznenadnim udarcem odbaci Vajata u stranu.

Onda se i Nagent dovoljno oporavio i ponovo bacio na Vajata pokušavajući da ga pogodi kamenom u glavu. Misurijanac je i ovaj napad izbegao i glavom kao maljem pogodio Nagenta u stomak. Zlikovac se sruči poluonesvešćen.

Istog časa maršal je skočio na noge i u njegovim rukama opasno zasvetlucaše dva pištolja.

Pavlak diže ruke u vis, ali ne i Nagent, koji se ponovo digao. Vajat ga udarcem noge obori na zemlju i viknu:

— Smiri se, Nagente, ili ću te ubiti!

Za Erpa više nije bilo sumnje ko je on. Jasno mu je bilo da je to Kol Nagent, ubica guvernera, čovek koji je pre šest meseci bio doveden u Fort Vort.

Nagent stade oslonjen na veliki izvaljeni komad zida. Ruke je bio opustio niz telo i one su mu dopirale gotovo do kolena.

Vajat ga pogleda.

Čak i sada, upola izubijan, delovao je ovaj Oreganac opasno i neprijatno.

Maršalu je u tom trenutku bilo sve jasno: sve je bilo organizovano samo da bi se iz kažnjeničkog logo-

ra Fort Vorta izvukao ovaj opasni zlikovac, ubica guvernera Frimena.

I sad je on stajao tu, pred njim, pretučen ali opasan kao divlja zver!

— Podigni ruke u vis, Nagente!
— naredi mu maršal.

Umesto da poslušati naređenje, Nagent samo iskosa pogleda Misurijanca i zapita:

— Ko si ti?

Odgovor je dobio od svog partnera iz ćelije Roja Pavlaka, koji je, još uvek držeći ruke iznad glave, procedio:

— Možeš mirno da dignesh ruke u vis, Nagente. Stvar je propala. Pred tobom je Vajat Erp!

Nagent ustuknu pola koraka.

— Vajat Erp? — ponovio je. — Jesi li lud?

— Na žalost nisam. I ja bih voleo da je ovo priviđenje. Nemoj da misliš da bih ja stajao sa dignutim rukama pred jednim jedinim čovekom, a pogotovu kad si i ti pored mene.

On još uvek nije bio shvatio da Kol Nagent nije za njega nikakav saveznik već beskrupulozni egoista.

Kol Nagent je, još uvek ne shvatajući, zurio u Misurijanca.

— Vi ste Vajat Erp?

— Da, čuo si! Digni ruke!

Zlikovac polako diže ruke u visinu ramena.

— U redu. Izgleda da je našoj šetnji stvarno došao kraj.

— Sasvim tako!

— Izgleda da su momci uzalud pravili ovako veliki vatromet, zar ne, maršale?

— Da. Mnogi su zbog toga platili glavom, Nagente.

Zlikovac se drsko nasmeja.

— Hajde! Napred! — naredi Vajat.

— Napred? Kuda? Mislite, valjda, nazad?

— Ne! Rekao sam napred! Prema kapiji!

— Šta nameravate?

— Ne pitaj, već čini ono što ti se kaže! — reče Vajat Erp oštro.

Pavlak pođe napred, a Nagent za njim.

— Hteo bih da znam šta nameravate sa nama. Ne mislite, valjda, da nas onako, bez svedoka, smaknete?

— To bi sigurno bilo najbolje, Nagente, ali to nije moj način.

Vajat izvede obojicu iz dvorišta na ulicu i odvede ih u šerifovu kancelariju. Njegov ždrebac ih je pratio na izvesnom odstojanju.

Dok su se penjali uz dva stepenika na ulazu u šerifovu kancelariju, Nagent se naglo okrete i baci na Vajata.

Maršal je munjevito reagovao. Izmakao se u stranu i istovremeno udario pljoštice šakom zlikovca u vrat.

Kol Nagent se poluonesvešćen stropošta niz stepenice i pade u prašinu.

*
* *

Šerif Porki je posle izvesnog vremena došao k sebi. Ugledao je ključ u otvorenim vratima ćelije, izvukao ga uz psovku i oteturao u dvorište. Tu je na bunaru sasuo sebi kofu vode na glavu i moka kao miš vratio se u svoju kancelariju i iz-

valio teško na stolicu iza svog pisaoćeg stola.

Tako ga je i zatekla prva eksplozija koja je odjeknula kraj zidina kaŕnjeničkog logora. Nije se ni pomakao. Bio je potpuno tup.

Izvadio je iz džepa veliku „ritmajster“ cigaru i gurnuo je među svoje krupne, ŕute zube.

— Đavo će ga znati šta se to noćas događa u gradu — promumlao je.

Nije imao ni malo volje da izađe napolje i vidi šta se zbiva. To je sigurno nešto gore, u logoru, pomislio je. Pretpostavke Vajata Erpa su se obistinile.

Posle izvesnog vremena čuo je neke glasove na ulici, a onda neki tup zvuk.

Pojurio je ka vratima i sa pištoljem u ruci izašao na prag.

Video je Vajata Erpa kako stoji kraj stepenica. Odbegli zlikovac Pavlak stajao je kraj vrata, a dole, u prašini, na ulici, leŕao je Kol Nagent.

— Helo, maršale! Kako vidim vi mi donosite nov posao!

— Posao? — zapita ga Vajat Erp, brišući sa lica prašinu kojom je bio zasut prilikom eksplozije. — Vi treba samo da otključavate dve ćelije i da se pobrinete da ne budu otvorene pre vremena!

*
* *

Aristid Meredith je leŕao izvesno vreme kraj zida, tamo gde ga je Nagent bio odbacio snaŕnim udarcem.

U nozi je osećao strahoviti bol od udarca kamena prilikom eksplozije. Ipak je bio toliko svestan da se puzeći na sve četiri dovuće do breše u zidu.

Čudilo ga je što se straŕari ne pojavljuju. Oni su, u stvari, pojurili prema drugim mestima eksplozije, na što su organizatori bekstva i računali. Pokazalo se da je njihova računica bila tačna.

Meredith se pritajio iza jednog velikog kamena, osluškujući borbu koja se vodila u susednom dvorištu.

Onda je posle izvesnog vremena nastala tišina.

Meredith se polako pridigao i konstatovao da su ljudi napustili dvorište. Natčovečanskim naporima se prevalio preko ostatka zida i otpuzao preko mračnog dvorišta kroz gomile krša i kamenja do zida štale. Tu se zaustavio da se pribere i odahne.

Onda je najednom čuo šum koji već dugo nije dopro do njegovih ušiju: trupkanje konjskih kopita!

Konj! Odmah se uspravio i napipao vrata, a onda se ubrzo našao u štali.

Krajnjim naporom je uspeo da se uspravi i napipa sedlo na gredi. Onda ga je prebacio preko leđa konja i pritegao kolan. Pronašao je na kuki pričvršćenoj u zidu ozlav i uzde, a onda je oprezno izveo konja u dvorište i odjahao.

On je bio jedini kaŕnjenik kome je pošlo za rukom da pobegne iz Fort Vorta.

Tek kad je on odjahao pojavila su se straŕari iz logora i kao uzbuđeni

mravi razleteli se na sve strane oko drve u zidu.

Tako je Aristid Meredith uspeo da se izvuče, ali ne za dugo.

Odbegli ubica nije imao sreće. Tri meseca kasnije ubio ga je nožem u Fort Smitu, u Arkonzasu, neki kockar.

Tako je Aristid Meredith izgubio život od istog oružja kojim je i sâm ubio sedamnaestogodišnju Silviju Gonzales iz Ostina.

*
* *

Posle nekoliko minuta vratio se Vajat Erp u dvorište zgrade u kojoj se nalazio teško ranjeni Streton.

Dvorište je već bilo puno stražara, a u tom trenutku pojavio i komadant logora da vidi mesto gde je eksplozija odnela komad zida.

Vajat se već bio pobrinuo za transport ranjenog Stretona, pa je odmah izašao, ne hoteći da nepotrebno gubi vreme u razgovoru sa priglupim i tvrdoglavim komantom.

U trenutku kad je hteo da zatvori za sobom vrata dvorišta, ugledao je dva čoveka koji su se približavali Stretonovoj kući, ali su neodlučno zastali na nekoliko koraka od predvorja.

Vajat Erp je stajao u tamnoj senci kapije i nije se micao. Do njega je dopro razgovor one dvojice.

— Đavo će znati da li je sve u redu, a od Bilija ćemo to teško saznati. Taj ne otvara usta!

— Videćemo — odgovori mlađi.
— Porazgovaraću sa njim.

— Čekaj malo! Meni se cela stvar nekako ne sviđa. Bio je više eksplozija i u kampu su sigurno već davno preduzeli neke mere. Moramo da računamo sa tim da možemo da naletimo na ljude koje bi bolje bilo izbegavati.

— Ako se ne varam — promumla mlađi — ti si zakasnio sa paljenjem.

— Ja? — pobuni se stariji ljutito.
— Šta ti uobražavaš, žutokljunče? Nije to meni prvi put! Ja sam bio tačan, ali ti, budalo, nisi!

Maršalu je sad već bilo sasvim jasno da su to zlikovci koji su nedostajali. Napustio je svoje sklonište u kapiji i pošao prema njima.

Mlađi odmah ustuknu nekoliko koraka. Bio je to sedamnaestogodašnji Haris Li.

Stretonov rođak Džim stajao je kao ukopan i zurio u Misurijanca.

— Hej, šta vi, hoćete?

— Hteo bih da razgovaram sa vama — reče Vajat Erp prilazeći.

— Sa mnom?

— Sa vama obojicom.

— Ne znam o čemu bi mi to trebalo da razgovaramo.

— To ću vam reći u šerifovoj kancelariji.

Pre nego što su uspeli da učine ma kakav pokret, u Vajatovoj ruci je zablistao pištolj.

Nešto kasnije je Vajat Erp poveo jednog od šerifovih pomoćnika do mesta gde je ostavio bio dugačkog Mek Koja. Upozorio ga je i na bure sa eksplozivom.

Vajatu Erpu je bilo jasno da je Fort Vort bilo upućeno mnogo više eksploziva nego što je on pretpostavljao. Bila je prava sreća što je

Vajat Erp uspeo da otkrije neka burad i tako smanji efekat eksplozija. Njemu je još u Lamesi rekao inženjer Baster Hajd da se radi o eksplozivu lošeg kvaliteta, ali je velika količina, koju su organizatori bekstva pribavili, ipak bila značajna.

Činjenica je bila da su ljudi koji su organizovali bekstvo Kola Nagenta raspolagali sa velikim količinama novaca. A i velikim uticajem!

Vajat Erp se stalno pitao da možda nema sa celom tom organizacijom ipak veze Klej Alison, ali je bilo očigledno da je Alison zajedno sa svojom braćom nestao iz grada i Vajat nije mogao da im uđe u trag.

Ipak je ta noć u Fort Vortu donela još uzbuđenja: nešto posle tri sata izjutra odjeknula je još jedna eksplozija.

Vajat Erp je bio udaljen svega oko dve stotine metara od mesta eksplozije. Odmah je pojurio prema zidinama zatvora, ali nikoga nije uspeo da otkrije. Srećom količina eksploziva nije bila velika.

Napad na zatvor u potpunosti je propao.

Ostala je samo opasna konstatacija da je Kol Naget imao još prijatelja u gradu, koji su ovoga puta pokušali da ga izvuku iz zatvora. Ti ljudi su bili braća Rob i Klajd Rigen. Oni su odmah posle neuspelog napada na zatvor potražili spas u bekstvu.

Vajat Erp je do zore ostao u blizini zatvora, držeći ga na oku zbog eventualnih novih pokušaja. Ona je

odlučio da se posle ove zomorne i teške noći malo odmori i odspova.

Probudio se nešto posle devet sati.

Pošto mu je odelo bilo upropašćeno, kupio je novu košulju i pantalone, a onda se uputio u šerifovu kancelariju. Tamo je bilo sve u redu.

Ubica Kol Nagent je mračna lica sedeo na svom ležaju u ćeliji.

Debeli Porki je već sedeo za svojim stolom i mučio se pisanjem nekog izveštaja.

— Sudija Henesi je naredio da se u deset sati u sudu održi rasprava protiv Nagenta — obavesti Porki maršala.

— Rasprava? Šta ima tu da se raspravlja? — odgovori Vajat. — On jednostavno mora da bude prebačen u drugi zatvor i to negde gde ga niko ne poznaje!

Rasprava nije održana. Sudija Hensi se ubrzo zatim pojavio u šerifovoj kancelariji u pratnji komandanta logora, gradonačelnika i još neke dvojice koje maršal nije poznavao.

Plašljivi sudija nije našao ni jedne reči zahvalnosti što je Vajat Erp uhapsio opasnog odbeglog zlikovca. Prigovarao je zbog slabe stražarske službe u logoru i pretio da će o tome da podnese izveštaj guverneru. Onda je dodao da je odlučio da Nagenta protera u državu Oregon, koja je nadležna za njega.

— Zašto da se mi natežemo sa tim opasnim zlikovcem? Neka se država Oregon muči sa svojim građanima!

Posle ručka je Vajat Erp posetio bolesnog šerifa Longa, a onda je odlučio da ponovo krene u potragu za

braćom Alison. Obišao je jednu od mnogobrojnih farmi nedaleko od grada, ali bez uspeha. Bilo je to gubljenje vremena.

Kad se vratio u Fort Vort, bilo je već smrklo. Nebo je bilo nekako čudno svetlo.

Vajat Erp je bio odlučio da napusti grad čim Kol Nagent bude otpremljen za Oregon. Transport sa opasnim zlikovcem trebalo je da krene tajno sledeće noći. Za to su znali jedino Vajat Erp i šerif Porki. Trebalo je da stignu tri teksaška rendžera i tajno ga, kroz zadnja vrata zatvora, izvedu iz grada.

Vajat se upravo nalazio na vratima male štale za iznajmljivanje, koja se nalazila koso preko puta šerifove kancelarije, kada se na vratima kancelarije pojavio Porki u pratnji dvojice pomoćnika, gurajući pred sobom jednoga čoveka.

— „Overland” treba svakog trenutka da stigne — čuo se glas šerifa Porkija.

Čovek, koga su čuvala sem šerifa i dva njegova pomoćnika, stajao je nepomično na ulici.

U tom trenutku su iz Lankaster avenije skrenula u glavnu ulicu poštanska kola. Grmeći teškim točkovima približavala su se Vels Fargo stanici, koja se nalazila odmah pored šerifove kancelarije.

U tom času odjeknuli su hici preko ulice.

Čovek, koga je šerif Porki držao za ruku, najednom se previ i pade pogođen na ulicu.

I Porki i njegovi pomoćnici sa čuđenjem su gledali u nepomično telo zatvorenika.

Kočijaš instinktivno zateže uzde i poštanska kola stadoše.

Na ulici je vladala mrtva tišina.

Vajat nije uspeo da vidi svetlucaje ispaljenih metaka. Meci su daložili iz dvorišta koje se nalazilo tačno preko puta šerifove kancelarije. Odmah je sjahao s konja i pojurio u tom pravcu doviknuvši usput Porkiju:

— Brzo! Naredite vašim ljudima da zatvore susednu ulicu!

Šerif Porki je odmah prepoznao glas maršala i odmah je živnuo.

— Brzo! — doviknuo je svojim ljudima. — Zar niste čuli šta je rekao maršal? Hajde, maknite se!

Vajat je oprezno ušao u dvorište i primetio da su zadnja vrata dvorišta otvorena. Zlikovac je, znači, pobeo.

Vajat Erp se vrati na ulicu i priđe pogođenom zatvoreniku.

To nije bio Kol Nagent, čega se on bojao.

— Ko je ovaj čovek?

— Ovaj tu? — zapita Porki, pokazujući rukom na smrtno ranjenog zatvorenika. — To je Čarls Harik, lopov. Hteo sam da ga proteram iz grada, kao što je to obično radio i šerif Long. Trebalo je da ode poštanskim kolima, tako da budemo sigurni da se neće smucati oko grada.

Sumnje nije bilo: smrtonosni hitac nije bio namenjen Hariku.

Vajat se sa Porkijem vrati u kancelariju i uze ključ od zatvora.

— Veliki Vajat Erp — podsmehnuo se Nagent kad se maršal približio njegovoj ćeliji. — Šta mi donosite?

— Pozdrav od vaših prijatelja, Nagente!

— Ah!

Nagent se približi rešetkama, ispitivački gledajući maršala.

— Jeste li čuli pucnje malopre?

— Naravno! Svašta se događa u ovom gradu. Trebalo je ranije da dođem ovamo.

— Zna li kome su bila namenjena ta dva metka?

— Ne znam i ne interesuje me. Nije me briga za ono što me se ne tiče!

— Onda ću vam reći da onaj smrtno ranjeni momak ima stas identičan vašem. Razlika je samo u tome što on nije Kol Nagent već sitan lopov po imenu Harik.

Nagent se uhvati za grlo.

— Šta?!... Da nećete da kažete...?

— Hoću time da kažem da je vašim prijateljima izgleda mnogo više stalo do vaše smrti nego do vašeg života!

— Vi ste ludi! — viknu bandit. — Moji prijatelji su pokušali da me izvuku iz kažnjeničkog logora. Oni će me osloboditi i iz vaših ruku! U to budite uvereni, Vajate Erpe!

— Vi uopšte niste u mojim rukama, Nagente — reče Erp zamišljeno posmatrajući zlikovca.

— A u čijim sam onda rukama?

— Preuzima vas država Oregon. Bićete odvedeni u Ontario.

— To je nemoguće!

— Sasvim je moguće. Još danas će doći po vas tri čoveka da vas odvedu odatle.

— Tri čoveka? — zasjalo je zlikovčevo lice.

— Nemojte se samo ničemu nadati

— razorio je Vajat Erp sve Nagentove nade. Ta trojica su tekšaški rendžeri!

Kad se Vajat Erp vratio u kancelariju, zatekao je kraj Porkijevog stola komandanta logora i gradonačelnika sa smrknutim izrazom lica.

— Dogodilo se nešto neprijatno, mister Erpe — obavestio ga odmah Porki.

— Zar opet?

— Rendžerska stanica iz Dalasa je javila da će tri njihova čoveka moći da stignu tek sutra uveče. Pukovnik Hastings ima svega dva čoveka i smatra da je, kad je u pitanju tako opasan zlikovac, to priličan rizik.

— To ne valja — reče maršal.

— Još jedan dan i još jednu noć provesti sa ovakvim čovekom, to će me koštati deset godina života! — jadikovao je Porki.

Vajat pogleda na sat, koji je stajao na zidu i reče:

— Ja ću ga lično odvesti do stanice u Dalasu.

Gradonačelnik zinu.

— Vi... sami?

Vajat ga hladno odmeri i reče:

— Možete i vi da krenete sa mnom. Onda ćemo biti dvoje!

Gradonačelnik samo diže ruke u znak odbijanja i izjuri iz kancelarije.

— Mislite li da to stvarno učinite? — zapita kapetan Grin.

— Drugo mi ne preostaje. Ako taj čovek bude ostao još jedan dan i noć ovde, onda moramo da računamo sa novim pokušajima prepada.

Posle tačno petnaest minuta čuo je Kol Nagent ponovo Misurijančeve korake pred vratima ćelije. Vajat Erp otvori vrata.

— Hodite! — rekao je poluglasno. Nagent je stajao kraj-svog ležaja i nije se micao.

— Rekao sam vam da dođete ovamo.

— Šta nameravate?

— Ne pitajte ništa, čoveče, već dođite ovamo!

Zlikovac se nije micao.

Porki i ostali u hodniku slušali su taj razgovor pritajena daha.

— Neću vas zvati treći put, Nagente!

Zlikovac ni sad nije pokazivao nameru da posluša. Na to Vajat Erp uđe u ćeliju zgrabi Nagenta za rame i gurnu ga prema izlazu.

Nagent se naglo okrete i Vajat ugleda njegove opuštene ruke i telo spremno na skok.

— Hajde! Bez majmunisanja, čoveče! Izadite u hodnik ili ćete dobiti takve batine da će vam biti potrebna nedelja dana da se oporavite!

To je, izgleda, delovalo. Nagent ćutke izađe u hodnik.

Vajat zaključa vrata ćelije, dohvati Nagenta za rame i gurnu ga napred.

U kancelariji dobi bandit lisice na ruke, a onda ga Vajat Erp kroz dvorište izvede do zadnjeg ulaza gde su već čekala spremna dva osedlana konja.

— Šta ovo znači? — mumlao je zlikovac.

— Uzjašite!

Nagent se uhvati obema rukama za grivu i baci jednim skokom u sedlo.

Neopaženo su izjahali iz Fort Vorta.

Put do Dalasa nije bio dug, svega trideset dve milje, ali kad je stigao tamo, Vajat je saznao da mora da prođe kroz ceo Dalas i odvede zatvorenika do petnaest milja udaljene Glavne stanice rendžera.

Kad su stigli u rendžersku stanicu Meskito, već je bilo jutro.

Pukovnik Hastings zbunjeno pozdravi Vajata Erpa, kad je ušao u kancelariju.

— Vi ste Vajat Erp?

Jedan od oficira, neki kapetan iz Dalasa, koji je znao maršala iz viđenja, povika:

— Naravno da je on, pukovniče! Video sam ga kad je smrsio konce Đuku Hagertiju prilikom jednog napada na banku. I Dok Holidej je bio sa njim!

Rendžeri nisu mogli dovoljno da se načude kako jedan čovek sam može da pređe toliki put noću vodeći opasnog zatvorenika.

Misurijanac je dobio pismenu potvrdu da je predao zatvorenika. Onda je pogledao kroz prozor i video kako vezanog Nagenta sprovode u baraku oko koje je neprekidno stajala straža. Za Kola Nagenta nije više bilo mogućnosti za bekstvo. Ovde je bio bolje čuvan nego u Fort Vortu!

Vajat je znao da će ga teksaški rendžeri kasnije prebaciti u Oregon. Znao je isto tako da od rendžera neće umaći. Kol Nagent nije imao više nikakvih šansi za bežanje!

Vajat Erp se pozdravi sa pukovnikom i ostalim rendžerima, pojaha

konja i krenu preko prostrane tek-saške stepe.

— Kakav čovek! — reče više za sebe pukovnik Hastings, gledajući za njim.

*
* *

Posle tri dana jahanja stigao je Vajat Erp u daleki Kansas, u svoj Dodž Siti.

Tu je život tekao svojim tokom pod budnim okom mesnog šerifa Bata Mastersona.

Bilo je jutro.

Tek je bilo prošlo sedam sati kad se pred kućom u kojoj je stanovao maršal Vajat Erp zaustavio Bat Masterson i zapitao gazdaricu da li je Vajat kod kuće.

Erp se pojavi na prozoru.

— Šta je, Bate? Da nisu kauboji postali nemirni? — zapitao je misleći na veliku gomilu kauboja koji su doterali bili stoku i puni para zaposeli sve krčme u gradu pokušavajući da što pre pretoče zaradu u viski.

— Ne, ne, šerife, nije to. Pročitao sam jutros novine. Mislim da ima u njima nešto što će vas interesovati.

— Trenutak samo — odgovori mu Erp. — Odmah silazim.

Čim je sišao dole, sveže obrijan i u čistoj, beloј košulji, Masterson mu pruži novine koje su još mirisale na štamparsku boju.

Masterson mu pokaza omanji članak na prvoj strani lista.

„Nagent ubijen!

Ubica guvernera iz Oregona ubijen od strane nepoznatih lica.”

Masterson je posmatrao Vajatovo lice, ali se maršalovom licu nije ni crta pomerila.

Vajat pročitа članak do kraja, ali iz njega nije saznao ništa više od onoga što je stajalo u naslovu.

Savio je novine i vratio ih Mastersonu.

Sve je, znači, bilo uzalud. Kol Nagent je bio ubijen. Ljudi koji su uložili velike napore da izvuku Kola Nagenta iz kašnjeničkog logora u Fort Vortu, nisu nameravali da ga spasu već da ga ubiju! Ali zbog čega su ga ubili? Kakav je tu bio interes? Ko se krije iza toga?

— Žao mi je, šefe, što vam nisam doneo bolje vesti — reče Masterson gladeći bradu, a onda doda: — Uostalom, oni sinoćni kauboji su sad sasvim mirni. Sutra i inače odlaze. Posle njih dolaze ljudi sa Bojs-ranča. Posle njih neće ni dolaziti više velika stada.

Bil Kvarter i ljudi sa Bojs-ranča bili su prijatelji Vajata Erpa i uvek su brinuli da njihovi kauboji ne remete mir u gradu.

— Hvala, Bate, za obaveštenje — reče Vajat zamišljeno. — Dosta mi je već te priče. Za mene je ipak bilo najvažnije to što sam uspeo da spasem inženjera.

Za njega je stvarno bilo važno da spase iz Ljana kalifornijskog inženjera Bastera Hajda. Ali postojalo je i nešto drugo: bila je to ta grupa ljudi koja nije žalila sredstva samo da iz logora izvuče ubicu guvernera. Ako je išta ljutilo mar-

šala, onda je to bio nerazjašnjen slučaj i neotkriveni zlikovci!

Masterson pokaza u pravcu svoje kancelarije i Vajat vide, na svoje veliko iznenađenje, osedlanog svog konja u rukama pomoćnika Bila Tilgmena.

— Ja sam naredio, šerife, da vam osedlaju konja — reče Masterson — jer sam pretpostavljao da je bolje da ne gubite vi vreme na to.

— Ne, Bate — odgovori Vajat. — Nemam nameru da jašim. Kao što bi rekao naš prijatelj Holidej, koga vi inače volite da citirate: „Mislim da bi ste vi morali večno da živite, ako bi ste hteli da jurite svakog zlikovca u ovoj lepoj zemlji!” Ja ću zato radije da pustim da zlikovci sami nalete.

*
* *

Dva dana kasnije naišao je maršal još na jednu novost u novinama.

Šerif iz Ontarija otišao je u poteru sa pedesetoricom svojih ljudi. Potera je krenula za nekim lovcem mustanga po imenu Nat Taker, koji je bio prijatelj Kola Nagenta i za koga je postojala sumnja da je ubio Nagenta prilikom prebacivanja ovog ubice iz gradskog zatvora u Ontariju u kašnjenički logor Kojot Vels,

Još dok je čitao tu vest u novinama, ušao je mladić iz pošte i donio mu jedno pismo iz Portlanda u Oregonu.

Vajat je zbunjeno gledao ime pošiljaoca: Emili Taker, Portland, Oregon, Lombard strit 47.

Vajat otvori pismo i pročitao ga.

„Ja sam jednostavna žena”, stajalo je u pismu, „i živim sa svoje sedmoro dece kod moje majke, ovde u Portlandu. Ne bih se ni odlučila da vam pišem da nisam pročitala u novinama kako ste pomogli onoj sirotoj ženi iz Los Andjelosa i pronašli njenog muža u Ljanu. Ja sam danas i sama u strašnom položaju i zato vas molim za pomoć. Moj muž Natanijel, po zanimanju lovac na mustange...” Misurijanac nije ni čitao dalje. Nije imao potrebe.

Jedna jadom satrvena žena tražila je njegovu pomoć. Žena čoveka koga je oregonska policija gonila pod sumnjom da je izvršio ubistvo.

Žena je bila ubeđena u nevinost svoga muža i preklinjala ga je u ime svoje sedmoro dece i stare majke za pomoć.

Kad je dva sata kasnije voz napustio Dodž Siti u pravcu istoka, na platformi jednog vagona stajao je u svom lepom letnjem odelu Vajat Erp.

Kraj vagona je stajao šerif Bat Masterson sa pomoćnicima.

— Srećan put, šerife! — doviknuo je Vajatu Erpu.

— Hvala, Bate.

Vajat Erp se saže i pruži još jednom ruku Mastersonu.

Onda je voz krenuo.

Vajat Erp mahnu još jednom rukom i uđe u vagon.

Odlučio je da krene željeznicom radi toga što je želeo da u što kraćem vremenu pređe to ogromno rastojanje. Naravno da putovanje

vozom u to vreme nije pružalo one pogodnosti koje čovek ima danas, ali je ipak bilo brže.

Misurijanac nije nosio prtljag. Kad nije putovao na konju, mrzeo je da vuče prtljag.

Bila je to dosadna, zamorna vožnja preko Puebla i Denvera, gde je morao da preseda kako bi stigao do Čejena na krajnjem jugu države Vajoming.

Tamo je saznao da je pruga razorena i da će potrajati nekoliko dana dok se pruga osposobi.

Maršal napusti staničnu zgradu i neodlučno zastade na trgu pred stanicom, gledajući preko puta veliki hotel gde je nekada davno zajedno sa Dokom Holidejem ubio drumskog razbojnika Džona Kalgesa.

U tom trenutku se naglo zaustaviše pred njim neka kola i pre nego što je Vajat preneo pogled sa divnih konja na kočijaša, začu se neki brundavi glas sa boka:

— Hej, koga to vide moje stare oči! Vajat Erp! Šta vas dovodi čak ovamo, u Čejen?

Misurijanac se zagleda u bradato ride lice sa prijateljskim, svetlim očima.

— Old Blek! — povika on obrađovan. — Džeri Old Blek!

Brzo je prišao kolima i pozdravio starog čoveka, koji je srdačno prihvatio Vajatovu ruku.

— Kladam se da ste u poteri za nekim zlikovcima! — reče starac, a onda, osvrnuvši se, doda: — Nigde ne vidim Doka Holideja!

— Nema ga, na žalost, mister Blek.

— Ah!... — trže se stari. — Nisam čuo da je on...

— Ne, Džeri, nije mrtav. On je gore u brdima, ali nijé mu dobro.

Starac oseti tugu u Vajatovim rečima i odluči da više ni reč ne progovori o Doku Holideju. Znao je da je poznati kockar veliki prijatelj Vajata Erpa i da boluje od teške plućne bolesti.

— Hteo sam da putujem prema Rolinsu, ali nešto nije u redu sa prugom.

— Tako je — odgovori starac. — Ali ja imam jedan predlog: stari, dobri Džeri Blek je još uvek gore u Fort Laramiju i biće mu čast da čuvenom šerifu Vajatu Erpu pomogne u jednom delu puta.

— Ne bi bilo loše, Džeri, samo kako to mislite da učinite? Fort Larami je prilično daleko od pruge.

— Da, stari Fort Larami! Ali stari Blek je proširio od prve dve godine posao i pomerio se malo prema jugu, tačno pored pruge! Popnite se samo na kola, Vajate! Odmah krećemo.

Kasno u večé stigli su do spoljnog utvrđenja čuvenog Fort Laramija. Pukovnik Stojben komandant utvrđenja, ljubazno je pozdravio Vajata Erpa, koga mu je stari Blek predstavio. Odmah mu je predložio da ipak uzme jednog konja iz utvrđenja kako bi brže prešao put do Rolinsa.

Vajat zahvali pukovniku i još iste večeri uzjaha konja i odjuri u pravcu grada Rolinsa.

Put je posle Rolinsa išao relativno brzo i Vajat se brzo našao na putu za Tvin Fols.

Tu se ipak, izgleda, put završavao, jer dalje prema Ontariju, udaljenom svega sedamdeset milja, nije vodila nikakva linija poštanskih kola uprkos činjenici da su u gradu postojale dve linije! Među njima je postojao pravi rat tako da je sudija da zabrani rad obema. Putnici su zbog toga bili prinuđeni da iznajmljuju u gradu kola.

— I koliko već dugo traje takvo stanje? — zapita Vajat šerifa koga je pronašao u njegovoj kancelariji u gradu.

Debeli čuvar zakona se zavalio u stolicu, tako da je izgledalo da će mu pući opasač na stomaku, pa reče:

— Traje to već prilično dugo. Skoro tri meseca. I mogu vam reći da je ovako najbolje. Najednom više niko ne želi da pređe preko u Oregon.

— Možete li da mi preporučite neku štalu gde bih mogao da iznajmim konja?

— Naravno. Parki Blim ima nekoliko dobrih konja. Stanuje odmah tu preko puta. Četvrta ili peta kuća sa desne strane.

Na putu ka štali Parkija Blima Vajat najednom ugleda jednoga čoveka naslonjenog na ogradu predvorja na drugoj strani ulice. To lice mu je bilo poznato. Bio je to čovek koji je stajao u gomili ljudi koji su se tiskali iza žene krčmara Sajmonsa u Rialto-baru u Fort Vortu!

Vajat se brzo provuče kroz gomilu ljudi sa druge strane i uđe u berbernicu. Legao je u stolicu za brijanje, tako da je mogao da vidi drugu stranu ulice.

Berberin mu odmah priđe sa belim peškirom i za tren oka ga nasapuna.

Za vreme brijanja Misurijanac je pažljivo osmatrao čoveka na drugoj strani. Nije mu smetalo obavezno pričanje pričljivog berberina.

Onaj na ogradi je celo vreme stajao oslonjen i gledao pred sebe. Bio je to krupan čovek, sa čupavom bradom, koja mu je pokrivala gotovo pola lica. Oči su mu bile sive, a nos oštar.

Onda se čovek uspravio i uputio se na ulicu do svoga konja.

Kad je pružio ruku prema sedlu, da bi se popeo na konja, maršal najednom skoči sa stolice, obrisa lice od sapunice, dobaci novac berberinu, koji se nije mnogo začudio ovakvom ponašanju, i izjurio na ulicu.

Fascinirano je maršal gledao jahačevo sedlo na kome je visio kožni laso!

Takav laso koristi samo jedna mala grupa ljudi u čitavoj zemlji: lovci mustanga! To su ljudi koji u pustinjama Nevade i u prašumama oko Velikih slanih jezera love divlje konje.

Da li mu je to sudbina poslala čoveka koga goni šerif iz Ontarija sa pedesetoricom jahača?

Vajat stavi šešir na glavu i izađe na ulicu.

— Helo, Nate!

Oštrom oku Misurijanca nije promakao trzaj na strančevom licu.

Jahač se okrete i pogleda maršala. U očima mu se video strah.

Vajat mu priđe.

— Šta hoćete od mene? — zapita čovek, ne skidajući pogled sa Vajata.

— Hteo bih da razgovaram sa vama.

— Ja vas ne poznajem.

— Poznajete me ipak!

— Isključeno!

Vajat na to izvadi iz džepa pismo koje mu je bilo upućeno iz Portlanda.

— Poznajete li ovaj rukopis?

— Ne!

— Ovo pismo mi je pisala jedna žena. Ona živi u Portlandu na obali, zajedno sa sedmoro svoje dece i čeka vesti o svom mužu.

Vajat je primetio kako je čovek snažno stegao uzde. Svi mišići na njegovom licu bili su napeti. Bio je spreman na bekstvo.

Vajat uhvati levom rukom za uzde konja.

— Sidite s konja, mister Takere!

Po licu lovca mustanga razli se olovno bledilo. Pogled mu se upio u šerifovo lice.

Vajat je još uvek držao pismo u ruci. Pružio mu ga je, ali Taker je netremice gledao Vajatovo lice.

— Ne interesuje me šta vam je pisala moja žena. Ja vam kažem samo jedno šerife: ja nisam ubio Nagenta!

— Ako je tako, mister Takere, onda možete sad sa mnom da pođete do šerifa.

— Do šerifa? — lovac mustanga steže pesnice. — Ne, ja neću do šerifa. Dovoljno je to što ste me vi našli.

Vajat ga oštro pogleda pravo u oči. Pokušavao je da u tim očima pročita istinu.

Taker je izdržao pogled.

— Ja ga nisam ubio — rekao je odlučno.

— Zbog čega ste onda pobjegli?

— Zbog čega? I vi još pitate? Vi koji bi to trebalo bolje da znate od mene.

— Vi se varate. Takere. Ja ne znam.

— Pobegao sam zato što oni tamo preko traže žrtvu!

— To ne razumem — odgovori Erp koji je osećao da ovaj čovek nije ubica Kola Nagenta. Lice ovog očajnog čoveka bilo je dobro i pošteno.

— Ako želite da vam verujem, mister Takere, onda morate da mi ispričate sve.

— Ne, ništa vam neću pričati — vrteo je glavom Taker.

— Zašto?

— Zato što ne mogu da govorim.

Pedeset jahača i svi čuvari zakona jedne čitave države jurili su za ovim čovekom na drugoj strani granice, ubeđeni da je on ubica, a ovde, na drugoj strani granice, Vajat Erp je slučajno naišao na čoveka i strpljivo stajao kraj njega pružajući mu šansu.

— Vi ste ipak bili u Fort Vortu, Takere — rekao je Vajat.

— Da, to je tačno — rekao je Taker posle kraćeg oklevanja.

— Bili ste među ljudima koji su mi u Rialto-baru pretili, posle ot-krića krčmareve smrti.

— Ja jesam bio sa onim ljudima, ali ja vam nisam pretio. Ja sam samo stajao kraj šanka i posmatrao.

— To može da bude tačno. A šta ste tražili u Fort Vortu?

— I vi me još pitate? Kol Na-gent je bio nekada moj prijatelj. Godinama smo lovili mustange. Ja ne znam kako je došlo do toga da on ispali onaj metak na guvernera. Kad sam to čuo ja sam mislio da je on poludeo.

— Jeste li bili u Ontariju kad se to dogodilo?

Ne. Bili smo već dugo razdvojeni jedan od drugoga. Slučajno sam čuo o tome dok sam bio na Slanom jeze-ru. Javio sam se onda oblasnom sudi-ji i hteo sam da dam izjavu u njegovu korist, ali to nije ništa vredelo.

— E, kad je to sve prošlo — na-stavi Taker promuklo — primetio sam jednoga čoveka koji me je pra-tio. Onda mi je prišao i oslovio me. Ali... ne, to vam ne mogu reći!

— Samo vi recite, mister Taker. Nema nikakvog smisla da mi ispri-čate samo polovinu priče.

Lovac mustanga je ćutaó. Vajat je imao muke da ga nagovori da priča dalje.

— Zašto da vam pričam kad vi znate celu priču? — opirao se Taker tvrdoglavo.

— Na žalost, ne znam je.

— Dobro, onda — čovek mi je rekao da me je posmatrao za vre-me suđenja Nagentu i da je odlučio da uz moju pomoć spase Nagenta.

Taker ponovo začuta, a onda na-stavi:

— Spasavanje je bilo tako zamiš-ljeno da Nagent ode negde u plani-ne i nestane. Trebalo je da mu ja pomognem u tome. Taj čovek me je i nagovorio da odem u Fort Vort, jer je Kol Nagent već bio tamo pre-bačen.

Pažljivo birajući reči, Taker onda ispriča da je trebalo da se u Fort Vortu javi krčmaru Sajmonsu. Ta-mo je upoznao Stretona, koji je vi-še puta razgovarao sa njim i saznao od njega o postojanju posebnog je-zika za sporazumevanje lovaca na mustange.

Onda je on urezivao na kamenju poruke koje su slate Nagentu u ćeli-ju.

Takeru nisu bile poznate nikakve pojedinosti u vezi sa oslobođenjem Kola Nagenta. Kratko vreme pre Nagentovog oslobođenja njemu je bilo naređeno da napusti Fort Vort, što je i učinio.

— A otkud sad to da vam toware ubistvo Kola Nagenta na vrat?

— Ja ne znam. To jest, ja ne znam ko je bacio sumnju na mene. Ja mu ne znam ime, ali znam da je to onaj isti čovek iz ganga, koji je nagovo-rio Nagenta da ubije guvernera.

— Vi ste, znači, ubeđeni da je to najmljeno ubistvo?

— Ja sam znao da je u pitanju ubistvo, ali sam verovao da Nagent nije bio pri čistoj svesti kad ga je izvršio.

— Ali vi ste znali da je on bio surov, bezobziran čovek...

— To nikada nisam primetio — odmahnu Taker rukom. — Možda se

to u našem pozivu i ne primećuje. Mi smo ponekad mesecima prolazili kroz savane, a da nismo takoreći izmenili ni reč međusobno. Mi smo se samo borili protiv surove prirode i divljih životinja.

To što je ovaj čovek ispričao zvučalo je sasvim verovatno. Ko bi to bolje razumeo od Vajata Erpa, koji je mesecima jahao sa svojim ćutljivim prijateljem Dokom Holidejem preko prerije.

Misurijanac je još u Fort Vortu došao do zaključka da iza slučaja sa bekstvom Kola Nagenta stoje neki ljudi u pozadini.

— Dobro — rekao je onda Erp.
— Onda jašimo!

— Kuda?

— U Ontario, naravno!

— Ne pada mi na pamet! Reći ću vam nešto, maršale: ako ja odem kod oblasnog sudije ili kod šerifa u Ontariju, onda ću biti zatvoren, a moja porodica će se naći u najvećoj opasnosti.

— Nećete morati da idete ni kod oblasnog sudije ni kod šerifa, Takere! Poći ćete sa mnom u Ontario da mi pokažete čoveka koji vas je angažovao za oslobađanje Kola Nagenta.

— Ali ja ga ne poznajem!

— Rekli ste mi da vas je sreo na ulici i da vam je kasnije dao nalog da odete u Fort Vort.

— To je tačno, ali ja ne znam ni kako se zove ni gde stanuje.

— Gde ste se sreli sa njim drugi put?

— Ja sam stanovao u Gudmenovoj kući za izdavanje i on se tamo iznenada pojavio.

— Kako izgleda?

— Srednje je visine, lepo obučen, ima naočare sa zlatnim okvirom. Eto, to je sve. Šta još da vam kažem? Ima sasvim obično lice.

— Koliko je star?

— Trideset, najviše četrdeset godina.

— Zar vam nije palo u oči nešto karakteristično? Razmislite!

— Nije. Čekajte... imao je nešto posebno u glasu. Ne, to nije bio u pitanju dijalekat. Verovatno je bio stranac, ili su mu roditelji bili doseljenici. Uglavnom, govorio je kao Holandanin. Ja imam gore u brdima jednu naseobinu Holandana i znam kako zvuči kad oni govore engleski.

*
* *

Polazna tačka odakle je maršal krenuo bila je vrlo sićušna. Bio je to čovek koji je bio Holandanin poreklom, ili čak možda i nije bio već su mu samo roditelji bili poreklom iz Holandije i koga je trebalo pronaći u gradu kao što je bio Ontario!

Vajat Erp je brzo saznao da u Ontariju postoji jedna poveća kolonija Holandana. A to je značilo da je u gradu postojalo nekoliko stotina ljudi koji su poreklom bili iz te male zemlje na severozapadu starog kontinenta.

Vajat se bio smestio u hotelu „Valjadolid”. Lovac na mustange, koji je u međuvremenu bio obrijao bradu i nosio velike tamne naočari, bio je prijavljen kao pomoćnik merača zemljišta, po imenu Beri.

Iako je bio dobro maskiran, Taker nije preko dana izlazio iz hotelske sobe. Tek kad bi pao mrak kretao je on sa maršalom u šetnju po gradu.

Prošla je bila nedelja dana. Potraga za tajanstvenim čovekom, koji je posle suđenja Kolu Nagentu potražio njegovog prijatelja Takeru i obratio mu se na ulici sa ponudom da učestvuje u spasavanju Nagenta iz zatvora, ostala je bez uspeha.

Da li je trebalo odustati od daljeg traženja? Juri li Vajat za fantomom? Koliko je samo puta postavio sebi to pitanje!

Sve je bazirao na izjavi čoveka koji je svojevremeno sasvim određeno bio na strani odmetnika od zakona, opasnog kažnjenika iz logora Fort Vorta.

Ipak je ostao uporan i iz večeri u veče tragao.

Bio je već deveti dan od njihovog dolaska u Ontario. Stajali su uveče oko pola osam na ulici kraj obale. Prema njima je išla povećća grupa ljudi, koji su govorili stranim jezikom. Vajat skrenu pažnju na to Takeru.

Lovac mustanga je pažljivo oslušnuo razne glasove, a onda je zavrteo glavom.

— Da nije neko od ovih što su prošli? — zapita Erp.

— Ne — odmahnuo je Taker odlučno glavom. — Ova bratija je mnogo viša i krupnija. Sem toga, čini mi se da su to priprosti ljudi. Onaj čovek je bio otmen, elegantan, nosio je odela od najboljeg štofa. Izgledao je sasvim drugačije. Već i sama

svilena kravata i zlatan zub delovali su...

Vajat Erp zgrabi za ruku Takeru.

— Zlatan zub, rekoste?

— Da.

— Gde je imao?

— Levo gore. Očnjak.

— I toga ste se tek sad setili?

Vajat povuče Takeru za sobom. Prešli su preko Kairo avenije i skrenuli u bulevar Žaniver. Tamo su zastali pred velikom kockarnicom.

Vajat dovuče Takeru do prozora koji je bio podignut i pokazao mu prostoriju.

— Jeste li već bili ovde?

— Nisam.

— Znate li šta je ovde?

— Mogu da zamislim, zabavište za otmene ljude!

— Tako je. Preksinoć sam ovde u dva maha video čoveka koji je imao zlatan očnjak.

— Pa, sasvim je moguće da se on kreće u ovakvim prostorijama. Svi ti frakovi koji se muvaju tuda, to je njegovo društvo...

Odjednom je Taker zastao i trgao se.

— Eno!

— Šta?

— Tamo sedi jedan čovek koga sam video jednom sa njim.

Pokazao je na visokog, vitkog plavog čoveka, kratko podšišane kose. Imao je monokl na desnom oku.

— Jeste li sasvim sigurni?

— Sasvim siguran! To je on! Video sam sa njim onoga što ima zlatan zub. Bili su na pijačnom trgu, znate već gde.

— Pazite dobro, Takere! Ostanite sakriveni u kapiji i osmatrajte kuću.

Nije isključeno da se naš prijatelj pojavi. Ja ću u međuvremenu svakako da malo bolje pogledam ovog drugog.

— U redu!

Vajat pođe napred, a onda se zaustavi i okrete prema Takeru.

— Ako se slučajno dogodi da vam padne na pamet da nestanete, Nate, to bi samo značilo odlaganje. Ja bih vas u svakom slučaju pronašao.

Lovac mustanga ljutito dohvati naočare, koje su mu inače smetale, ali se predomisli i ponovo ih vrati na nos.

— Da sam hteo da bežim — rekao je — onda sam to mogao da učinim u toku ovih devet dana kad god sam hteo, jer preko dana vi niste bili sa mnom.

— Ne verujem — odgovori mu Vajat, ali je ipak odustao od toga da mu kaže kako je angažovao jednog Crnca, hotelskog momka, kome je rekao da se njegov prijatelj Beri ne oseća baš najbolje u poslednje vreme i da ga ni po koju cenu ne pusti da izađe iz svoje sobe i napusti hotel. A bekstvo preko prozora nije dolazio u obzir, jer su prozori gledali direktno na ulicu.

Vajat dotače prstima obod šešira i uskoro nestade u noći.

Maršal je odmah, čim je izašao iz svetlog kruga, skrenuo u jednu mračnu kapiju i stao da osmatra ulicu.

Uspeo je da u mraku ugleda nejasne konture lovca mustanga u kapiji u kojoj ga je ostavio. Najvažnije je sad bilo da Taker slučajno ne nestane. Vajat je s razlogom pretpostavljao da onaj čovek sa monoklom

nije imao nikakva razloga da se izgubi kroz sporedni ulaz kockarnice.

Lovac mustanga se nije micao sa mesta na kome ga je maršal ostavio.

Vajat je pričekao čitavih četvrt sata, a onda je preko dvorišta ponovo izašao na svetlost koja je dopirala iz vrata koja su vodila u drugo krilo zgrade.

Preko dana je i Vajat koristio kao kamuflažu naočare sa debelim okvirom, u kojima je imao obično prozorsko staklo, kako ga ne bi prepoznao neko ko ga je možda video u Fort Vortu. Izvukao je sad te naočare iz džepa i stavio ih na nos. Onda je zapalio jednu cigaru i zaturio malo šešir na stranu.

Onda je ušao na sporedan ulaz u zgradu, prošao pored kuhinje iz koje je dopirala larma osoblja, a onda i pored jedne prostorije u kojoj se igralo poker. U hodniku se čulo kako pljušte karte. Onda je konačno stigao do velike prostorije sa šankom. Nije morao da ulazi već je kroz staklo na vratima mogao da zaklonjen osmotri prostoriju.

Odavde je mnogo jasnije mogao da vidi čoveka koga mu je pokazao lovac mustanga.

Čovek je mogao da ima četrdeset ili pedeset godina. Imao je svetlo lice sa tamnocrvenim tuberkuloznim mrljama na obrazima. Mirno je pušio dugačku cigaretu, a kad je dopuštao do polovine, bacio je i zapalio novu.

U tom momentu je iz kuhinje izašla jedna devojka da bi iz susedne prostorije nešto ponela u kuhinju. Kad je videla stranca kako stoji pred staklenim vratima prostorije sa šankom, zastala je.

Vajat je bio skinuo naočare i žmirkao stisnutim očima.

— Recite mi, da li je ovaj džentlmen koji tu sedi mister Voker? — zapitao je devojk.

Devojka pride staklenim vratima i pogleda. Onda se okrete i smeškajući se zavrte glavom.

— Ne, nije.

— Do đavola, onda sam ga zamenio — mumlao je oblasni šerif stavljajući ponovo naočare na nos. Baš je razmišljao da li da rizikuje i zapita devojk kako se ovaj čovek zove, kad ona sama reče:

— To je mister Eliot!

— Ah, mister Eliot?

— Da, bankar iz Ontario-banke.

— E, onda sam se prevario. Mister Voker će nešto kasnije doći. Hvala vam devojk.

Izašao je iz hodnika istim putem kojim je došao. Kad je izašao na ulicu ugledao je lovca mustanga kako još uvek stoji na istom mestu.

Vajat mu pride i upita ga:

— Ima li čega novoga?

Taker zavrte glavom.

— Ne, ničega! On nije dolazio.

Vajat zapali cigaretu zaklanjajući lice rukama da ga svetlost šibice ne osvetli.

— Jeste li čuli već ime Eliot? — zapitao je Taker.

— Eliot? Naravno. Tako se zove bankar iz velike Ontario-banke.

— Jeste li ikada imali sa njim neke veze?

Lovac mustanga zavrte glavom.

— Ne. Možete li da zamislite da jedan čovek kao što sam ja ima veze sa takvim... — Onda naglo za-

stade i brzo upita. — Da nije to onaj čovek koga sam vam pokazao?

Vajat potvrdi.

— Otkud mu znate ime?

— Rekla mi je jedna devojk iz kuhinje.

— Majk Eliot? — ponovi Taker, zamišljeno se čašući po bradi. —

Šta li bi on imao sa celom tom stvari?

Vajat povuče dim iz cigarete pa reče, ne gledajući Taker:

— Možda je on taj čovek, koji vam je dao novac.

— Kakav novac?

— Za oslobođenje Nagenta.

— Ja nisam nikakav novac primio niti bih ga primio — promumla lovac više za sebe.

Vajat je bio sasvim sklon da u to poveruje.

Ostali koji su očestvovali u oslobođenju Nagenta nisu tako veliku dužno odustali od novčane nagrade. Da jedan bankar stoji iza cele organizacije, bilo je sasvim verovatno. Bilo je to rešenje na koje je Vajat pomišljao još u Fort Vortu, osećajući da se tu krije veliki novac.

— Hajdete! Idemo!

— Zar vi nećete da čekate? Ja bih radije ostao ovde, maršale.

— Ne, nije potrebno. Samo se izlažemo opasnosti. Mi sad znamo čoveka koji je bio sa onim čovekom sa zlatnim zubom. Ja ću ga potražiti sutra usred dana u njegovoj banci!

*
* *

Bilo je sveže letnje prepodne i sa brda je duvao prohladan vetar preko grada.

Vajat Erp je izašao iz hotela posle osam sati. Malo pognut penjao se uz stepenice zgrade Ontario-banke, velikog kamenog zdanja sa bogato ukrašenom fasadom.

Misurijanac prođe kroz odeljenje sa šalterima i nađe se pred velikim masivnim vratima na kojima je stajao natpis „sekretarijat“. Zakucao je na vrata i ušao.

Jedan postariji čovek, sa navlakama od crnog platna na rukavima, mrzovoljno ga pogleda i promumla:

— Šta želite?

— Hteo bih na trenutak da porazgovaram sa mister Eliotom.

— Sa mister Eliotom? Sa njim sad ne možete da govorite. On ima neke razgovore.

— Radi se o vrlo velikom novcu, mister — reče maršal marljivo čisteći svoje naočari.

Sekretar ispitivački pogleda stranca. Utisak je bio dobar.

— U redu — rekao je. — Odmah ću obavestiti šefa, mister.

Prilično dugo je potrajalo čekanje, a onda su se iza Vajata otvorila vrata i na njima se pojavio jedan vrlo krupan, snažan čovek.

Sekretar je očigledno odlučio da prvo pozove stražara da bi stranca držao na oku.

Vajat je strpljivo čekao i kad se konačno pojavio, sekretar mu reče:

— Mister Eliot će vas primiti za nekoliko minuta.

Tih nekoliko minuta se pretvorilo u četvrt sata. Vajat je ugledao krajičkom oka jednoga čoveka koji je kroz prozor gledao u sobu, verovatno sa zadatkom da ga kontroliše.

Ipak, čak i da je Majk Eliot vi-

deo Misurijanca u Fort Vortu, teško da bi sad mogao da ga prepozna. Sa velikim naočarima na nosu, malo pognut, u tamnom svečanom odelu, nije pružao nikakvu sličnost sa maršalom Vajatom Erpom, kakav se pojavio u Fort Vortu.

Onda su se vrata otvorila i pojavio se Eliot. Pogledao je Erpa i zapisao:

— Hteli ste da razgovarate sa mnom?

— Da.

— Molim vas, udite unutra, mister...?

Vajat pođe za njim.

— Zovem se Beri — rekao je. — Dolazim zbog posebnog posla. Radi se o slučaju N.

Bankar je već bio obišao oko svog pisaćeg stola i spremao se da se zavalj u svoju veliku fotelju, ali je na te reči naglo stao i stavio monokl na oko da bolje pogleda stranca.

— Ja vas ne razumem, mister Beri — procedio je kroz stisnute zube.

Vajat se bio tako postavio da mu prozor bude iza leđa, kako mu lice ne bi bilo osvetljeno. Odgovorio je bankaru sa osmehom na licu:

— Mislím da slučaj Nagenta.

Ispod poluspuštenih trepavica pažljivo je posmatrao bankarovo lice.

Ili je Majk Eliot bio prefrigan lisac, čovek premazan svim mastima, ili stvarno nije imao veze sa celom tom stvari. Lice mu je ostalo mirno i bezirajajno.

Polako je skinuo monokl sa oka i vratio ga u džep, nameštajući se istovremeno udobnije u stolici.

— Sedite, molim vas, mister Beri. Ja još uvek nisam shvatio o čemu

se radi. Moj sekretar mi je rekao da se radi o velikom iznosu koji treba da uložite.

— Dopustite mi da vas ja obavestim, mister Eliot — reče maršal. — Nije uopšte bilo reči o velikom ulaganju, već o velikoj sumi novca.

— Ali, ja vas ne razumem...

Vajat se ubodno smestio u stolicu koja je stajala ispred stola i prekrstio noge.

— Možda bismo se bolje razumeli kad bi ovde bio i čovek sa zlatnim zubom.

Videlo se kako se trglo lice mister Eliota. On je malo zažmirio na jedno oko i naslonio se laktom na naslon, oštro posmatrajući Vajata Erpa.

— Vi mislite na van Lajtena?

— Tako je, mister Eliot.

— Šta je sa njim?

— Ja sam rekao da bi možda bolje bilo kad bi i on bio prisutan.

Bankar zavrte glavom i maši se rukom za cigaretu. Ruka mu nije više bila tako mirna kad je zapalio. Tek onda se setio da nije ni ponudio cigaretama svog posetioca.

Vajat odbi njegovu ponudu pokretom ruke i izvuče iz svoje kožne kutije jednu od svojih crnih cigara i zapali je. Kroz guste dimove posmatrao je bankarevo lice.

Vajat je osetio da je poljuljao bankara iz osećanja sigurnosti.

Samo, da li je to ukazivalo i na osećanje krivice?

Vajat još uvek nije mogao da shvati da se Eliot sasvim mirno ponašao pri pomenu imena Nagent, a izbačen je iz te svoje sigurnosti kad je pomenut čovek sa zlatnim zubom.

Možda postoje neke druge stvari

koje ga vezuju sa tim van Lajtenom?

Ono što je Vajata najviše frapiralo bilo je ime van Lajten. Bilo je to van svake sumnje holandsko ime. Činilo se da je u pravu bio lovac mustanga Taker kad je tvrdio da se radi o Holandaninu.

Misurijanac je morao veoma oprezno da postupa, u slučaju da bankar Eliot ima neke veze sa slučajem Nagent. Eliot je u svakom slučaju bio pametan i proračunat čovek, koji sigurno ne bi učinio grešku u velikim poduhvatima.

Pošto Misurijanac ništa nije govorio, Eliot se zavalio u stolicu, držeći levom rukom zapaljenu cigaretu, dok se desnom nervozno češkao po čelu kao da želi da otera neke neprijatne misli.

— Ja još uvek ništa nisam shvatio, mister Beri.

— Kao što rekoh, radi se o slučaju Nagent, mister Eliote. I u tom slučaju smatram da je ispravno da takvom razgovoru prisustvuje i mister van Lajten.

Nastala je posle toga tišina koja je trajala čitav minut.

Maršalu je bilo jasno da se sad sve kreće po oštrici noža. Ili će sad Eliot priznati svoje učešće u komplotu, u kom slučaju bi naleteo na maršalov blef, ili će cela stvar da se raspline bez rezultata.

Bankar je, međutim, bio mnogo tvrdi nego što je to Vajat Erp postavljao. On pređe zamišljeno rukom kroz kosu, a zatim pređe prstima preko očiju. Ne gledajući uopšte u maršala, on reče:

— Ako vi mislite na onu priču o

guvernerovom ubici, mister Beri, onda se pitam kakve bih ja imao veze sa tim.

Vajat se na to odluči da pokuša još nešto. Naglo je ustao sa stolice, popravio naočare i stavio šešir na glavu.

— Hvala, mister Eliote — rekao je ledenim glasom. — Biću u tom slučaju prinuđen da se obratim na drugu stranu.

Eliot istog časa skoči sa stolice. Uhvatio se na lepak! Lice mu najednom obli rumenilo.

— Sedite, molim vas, mister Beri — rekao je uslužno.

Vajat je stajao očekujući.

Eliot obiđe oko stola i dođe do Vajata.

— Recite, molim vas, koji su vaši uslovi, mister Beri.

On je, znači, priznao da je pobeđen i smatrao je stranca ucenjivačem koji nešto zna o aferi sa Nagentom. Činilo se kao da on sad želi da sazna u koliko meri je Beri obavešten o stvarima i kako procenjuje Eliotovo učešće u tome.

Vajat se samo smeškao, vrteći glavom.

— Ja sam rekao na početku da se radi o novcu, mister Eliote, ali ne ovako kako vi mislite, da se radi o novcu koji bih ja trebalo da dobijem od vas.

Bankar ustuknu korak nazad i pogleda maršala ispod oka.

— Kako da to razumem? — zapitao je.

— Radi se o novcu koji je utrošen za oslobađanje Kola Nagenta.

Bankar se sav bio pretvorio u uho dok je nervozno prelazio palcem pre-

ko vrhova prstiju. Nije primećivao cigaretu koja je tiho dogorevala na pepeljari, ostavljajući dugačak stub pepela.

— Govorite, molim vas, malo jasnije, mister Beri. Bojim se da ovako nećemo daleko stići.

— Kako god vi želite, mister Eliote. Ja znam kakva je vaša uloga u oslobađanju Kola Nagenta.

— Ah?

Sa bankarevog lica je nestalo rumenila i lice mu je postalo žućkastobledo.

Još uvek mu nije bilo jasno da li je pred njim ucenjivač ili čovek iz policije. A to je morao da sazna pre nego što oda bilo šta što bi moglo kasnije mnogo skuplje da ga košta.

— Možete li da mi kažete odakle dolazite?

— Trenutno dolazim iz Fort Vorta.

— Da, to sam mogao i da mislim. Bilo bi mi milije ako biste mi rekli ko vas šalje.

— To u ovom trenutku ne igra baš nikakvu ulogu, mister Eliote odgovori Vajat, kome je tog trenutka najvažnije bilo da što više sazna. Sad se radi samo o tome, Eliote — nastavio je, namerno izbacujući ono „mister” — da Nagentov ubica ode na vešala.

— Ja vas uopšte ne razumem. Pa, ubica se tačno zna! To je neki lovac mustanga po imenu Taker. Njemu su već na tragu čuvari zakona u celoj državi.

Eliot odmahnu rukom, a onda ustade i počeo da šeta po sobi odajući tako svoj nemir.

— Nat Taker nije ubica Kola Nagenta i vi to vrlo dobro znate — reče na to Vajat Erp ledenim glasom.

Eliot zastade kraj vrata koja su vodila u hodnik i uhvati se rukom za mesinganu kvaku. Teškom mukom je uspevao da sačuva miran izraz lica.

Vajat na to najednom skide naočare s nosa, pođe prema Eliotu, zgrabi ga za ruku i odvede do sredine sobe. Onda mu se obrati, gledajući ga ostro u oči:

— Da bi stvar skratili, reći ću vam: ja sam Vajat Erp. ♦

Maršal zavuče ruku u džep i izvadi svoju srebrnu zvezdu i poturi je bankaru pod nos.

— Radi se samo o tome da se utvrdi veličina vašeg učešća u celoj stvari.

Bankar pokuša da se izmakne, ali ga Vajat čvrsto uhvati za ruku.

— Tu ostanite! Nemate ni najmanje šanse. Ako ne želite da deset i više godina provedete iza zidina kašnjeničkog logora, onda ispričajte celu priču!

Eliot klimnu umorno glavom i povuče se do ivice pisaćeg stola.

— Vajat Erp! Kako je to moguće? Kako ste vi došli na trag tom slučaja?

— Za vas to ne igra nikakvu ulogu, Eliote. Govorite: gde je on sada?

— U većnici, tamo gde i radi.

— Zašto ste se vi umešali u taj slučaj, Eliote?

Bankar obori glavu na grudi i promuća:

— To je bar jasno. Frimen nije bio guverner za Oregon. Ja sam pripadao protivničkoj strani. Kao i van Lajten. I...

Pošto je Eliot začutao, maršal nastavi umesto njega:

— Onda ste iskoristili priliku kad je on došao u posetu Ontariju da ga uklonite. Tačnije rečeno, da naredite da se ubije! I za to je bio angažovan lovac mustanga Kol Nagent.

Bankar je ćutao.

— Sad se radi o tome, Eliote, da se ustanovi ko je ubio Nagenta. Ljudi koji su bliski vama dali su mi mig da ste vi ispalili hitac!

Bankar se naglo okrete. Oči su mu ljutito blistale, a znoj mu se slivalo niz lice.

— To nije istina! — uzviknuo je. — Ako van Lajten to tvrdi, onda je on svinja!

— Gde su ljudi koji su bili prisutni prilikom Nagentovog bekstva iz Fort Vorta.

— Braća Rigen? — ote se bankaru. Tek onda je primetio da Vajat nije naveo imena.

— Da, oni! Gde su?

— Ja ne znam.

— Ako niste vi pucali, ko je onda smakao Nagenta?

— Ja ne znam.

— Slušajte, Eliote! Za mene postoje samo četiri čoveka koji dolaze u obzir: braća Rigen, van Lajten i vi! A vi ste mi već opisani kao onaj koji je pucao.

Bankar uzdrhta.

— Ako je on to rekao, ubiću ga...

— Naredićete da ga ubiju. Samo vi lepo recite, mister Eliote. Vi ste angažovali Kola Nagenta da ubije guvernera, a sad ste mislili da ga učutkate. A sad opet postoje ljudi koji znaju o Nagentovoj smrti i koji bi mogli da vas ucenjuju. Zar ne primećujete da tako nastaje lanac koji ste sami stvorili?

Bankar je s mukom uspevao da se održi uspravno. Kolena su mu klecala.

— Hajdemo, Eliote!

— Kuda?

— Vi više nemate prava da postavljate pitanja!

Na to Eliot diže najednom glavu, priđe bliže maršalu i sa prepređenim osmehom na licu reče:

— Ako pričekate još desetak minuta, maršale, on će doći ovamo.

— Ko?

— Van Lajten.

— I?

— Ja ga očekujem u ovo vreme. Trebalo je da zajedno odemo na aukciju kod Timermana.

— Mogu ja i sam da dođem do van Lajtena.

— Ne, ne možete! Braća Rigen su stalno uz njega. Otkada je one noći u Elington aveniji pucao na lovca mustanga, on nikad nije sam. Živi u neprekidnom strahu i zato su ta dvojica revolveraša stalno uz njega. A to ga košta grdних para. Već odavno je prekoračio svoj tekući račun kod mene!

Vajat oštro odmeri bankara i odlučio da prihvati rizik.

— U redu, Eliote, pružiću vam ~~nasu~~ nasu. To vam je poslednja moguć-

nost! Čekaćemo ovde na vašeg prijatelja. Ja ću se skloniti iza zavese, a vi ćete ostati tu u fotelji. Razgovaraćete sa njima trojicom i vodićete razgovor tako da van Lajten govori o svojoj krivici.

— To neće biti teško, maršale — reče Eliot. — Možete se osloniti na mene. Ja ću ga već navesti na priznanje tako da i vi možete da čujete.

— U redu. I ne zaboravite da sam ja iza zavese sa pištoljem u ruci.

— Znam.

— Nemojte se uzdati u dvojicu Rigena, Eliote! Oni moraju prvo da izvuku svoje koltove, a drugo, znajte da sam ja već izašao na kraj i sa opasnijim zlikovcima.

Vreme je brzo prolazilo.

A kad je posle desetak minuta zakucacao na vratima sekretar i obavestio Eliota da je stigao van Lajten, Eliot je već sedeo iza svog stola dok je Vajat Erp stao iza zavese.

— Dobro, Bendikse — rekao je Eliot sekretaru. — Pustite ga unutra.

Nisu se, međutim, otvorila vrata koja su vodila u sekretarovu sobu, već vrata koja su izlazila direktno u hodnik.

Čovek koji se pojavio na vratima bio je srednje visine, bleđa lica i nemirnih očiju koje su brzo osmotrile celu prostoriju, a onda se zadržale na Eliotovom licu.

Bio je to Jan van Lajten.

Iza njega pojavila su se dva zlikovca za koje je Vajat, koji je virio kroz usku pukotinu na zavesi, pretpostavljao da su braća Rigen.

— Uđi samo unutra, Jane — poziva ga Eliot.

Van Lajten je, međutim, samo jednom nogom prešao preko praga i onda neodlučno zastao. U njemu se pojavila sumnja.

— Šta se dogodilo? — zapitao je brzo.

— Šta bi trebalo da se dogodi? Uđi samo unutra!

— Ipak se nešto dogodilo — rekao je van Lajten stojeći i dalje u vratima.

— Kako ti je to palo na pamet?

— Ne znam.

On ni sam nije znao zbog čega je posumnjao. Možda je u pitanju bilo čudno bankarevo ponašanje. Ovaj je ukočeno sedeo za stolom sa rukama na naslonu. A možda i mokro od znoja lice bankarevo, koje je čudno odudaralo od tog hladnog dana. A Eliot nije spadao među ljude koji bi se oznojali od velikog posla.

Onda je van Lajten primetio jedan sasvim jasan znak: palac Eliotove desne ruke, koju Vajat Erp nije mogao da vidi jer je zaklanjao naslon Eliotove stolice. Taj palac je pokazivao prema zavesi.

Van Lajten pogleda u tom pravcu i pogled mu se zaustavi na prozoru.

Onda se van Lajten naglo baci natrag na hodnik i povika:

— Izdaja!

Dva brata Rigena odmah uleteše u prostoriju i počеше da pucaju kao sumanut.

Vajat se baci na zemlju i u padu odgovori na vatru.

Bob Rigen je bio pogođen u ra-

me, a drugi hitac mu izbi oružje iz ruke.

Njegov brat Klajd je izjurio u hodnik, pokušavajući da se dokopa izlaza.

Vajat razbi pištoljem staklo na prozoru i proturi cev napolje.

Preko ulice je odjeknuo njegov zvonak glas:

— Nate! oni silaze na glavni ulaz!

Na to se iz kapije preko puta izvuče jedan čovek i u dva skoka pređe ulicu držeći pištolj u ruci.

Bio je to lovac mustanga Nat Taker.

U trenutku kad se van Lajten pojavio na ulazu, Taker zape oroz i povika:

— Stani!

Pošto je bio skinuo naočare sa nosa, nije više izgledao tako neobično iako je bio obrijan. Van Lajten ga je odmah prepoznao.

— Taker! — škripnu zubima van Lajten. — Neka te đavo nosi! Klajde, ubi ga!

Klajd se tog časa pojavio iza svog gazde i opalio preko ulice. Metak je prosvirao kroz Takerov rukav.

Lovac mustanga nije bio nikakav strelac. On je bio naviknut da baca laso na mustange, ali u revolvere se slabo razumeo. U očaju nju je ispružio pištolj i opalio.

Imao je utisak da će mu otpasti šaka.

Pa ipak na drugoj strani ulice, bandit Klajd Rigen se samo zgrčio i pao na pločnik ispred banke.

Vajat Erp je svu pažnju morao

da obrati na Eliota, koji je uspeo da izvuče pištolj iz fioke stola.

Brzo je opalio iz svog velikog „bantlajna” i izbio bankaru pištolj iz ruke. Onda je prišao Eliotu, šcepao ga za rame i izbacio u prostori-ju sa šalterima.

Čim je otvorio vrata ugledao je Jana van Lajtena kraj vrata.

— Dignite ruke uvis, van Lajtene! Igra je završena!

Holandanin, koji se bio povukao pred Takerovim pištoljem u siguran zaklon iza vrata, naglo se okrete i pokuša da izvuče mali „derindžer”, ali mu Eliot doviknu:

— Predaj se, Jane. Nema više nikakvog smisla. To je Vajat Erp!

Ubica Kola Nagenta bio je tog trenutka slomljen i njegov saučesnik Majk Eliot.

Dva zlikovca, koji su mislili da će moći da se umešaju i kroje

sudbinu države, proigrali su sve. Bilo je gotovo neshvatljivo koliko zločina su oni bili spremni da natovare na svoju savest.

*
*
*

Vajat Erp i Nat Taker su sat kasnije stajali pred ulazom u hotel. Vajat pruži ruku lovcu mustanga.

— Srećan put, Nate, i mislite na to da odmah odete na poštu i pošaljete telegram u Portland.

Momak zažmiri na levo oko i pogleda Vajata Erpa.

— U redu, maršale! Učiniću po vašem naređenju. I mnogo vam hvala!

Vajat Erp odmahnu rukom i pojaha konja.

Čekao ga je dug put do Dodž-Sitija.

(kraj)

SREBRNA ZVEZDA

svake druge srede u svim kioscima

**Oni su ubili
Panča i lu**

Vlastodržac Meksika bio je jedno vreme general Porfirio Dijaz. Zavodeći reakcionarnu vojnoposedičku diktaturu, sa osloncem na S A D, omogućio je prodiranje američkog i engleskog kapitala. Velikoposjednici su uvećavali svoja materijalna dobra do neslućenih razmera na račun mase Indijanaca i mestika koji su padali u sve veću bedu i nemaštinu. 1910. nezadovoljstvo je dostiglo svoju kulminaciju i nezadovoljne mase podigle su revoluciju na čelu sa generalom Pančom Vilom.

Dalji tok događaja odvijao se vrtoglavom brzinom. Pod pritiskom revolucionarnog uragana, početkom 1911. godine Porfirio Dijaz je morao da da ostavku. Zemlja se nije smirila ni narednih godinu i po dana.

Junak iz 1910. godine, Pančo Vila, postao je idol najsiromašnijeg dela stanovništva Meksika. Ni novi predsednik republike nije se usuđivao da ukloni Panča Vilu, bojeći se reakcije narodnih masa. Tako se Pančo Vila našao u sredini između naroda, koji ga je obožavao, i predsednika meksičke države, čiji su interesi sasvim suprotni.

1923. godine Hoze Francisko „Pančo” Vila Arambula, alias Pančo Vila, bio je ubijen od jedne razbojničke bande.

O smrti meksičkog nacionalnog heroja ispredale su se mnoge legende. 1957. godine neki Pedro Feliks razmetao se pred grupom novinara da je on poslednji preživeli iz bande razbojnika koji su ubili Panča Vilu. U njegovoj priči, izgleda, ima

i dosta istine, pa je donosimo u nešto skraćenom obimu, onako kako su je novinari zabeležili.

23. juli 1923. godine. Sunce se lenjo diže iznad trošnih i prašnjavih kuća gradića Puebla. Kržljavi kaktusi, čija se boja u ovoj jutarnjoj izmaglici mogla samo naslutiti, jedini su ukras ovog sumornog ambijenta.

Osim Meksikanaca već sto dva dana čekaju da ubiju jednog čoveka. Sto dva dana dugih kao sto dve godine za ovu osmoricu. U to vreme Vila je mislio da ga niko na svetu ne može ubiti. I njegovi smrtni neprijatelji, osmorica tajanstvenih Meksikanaca, skrivenih na severnoj strani Kale Gabina Varega, počeli su i sami verovati da je on zaista u pravu. Jedino je Meliton Losoa, njihov vođa, bio siguran da uspeh neće izostati. Bio je uporan kao prerijski vuk, koji, kada bi nanjušio trag svoje žrtve, nikada ga ne bi napuštao. Došao je iz stočarskog kraja zapadnog Dilaida, gde i danas ljudi žive u stalnom strahu od razbojničkih upada. Bio je ponosan i uobražen čovek, koji je za svaku uvredu prolivao krv. Kao član ugledne i bogate porodice, od rođenja je vaspitan da se njegova reč poštuje i bez pogovora izvršava svako njegovo naređenje. Živeo je u poznatom revolveraškom mestu,

gde su se sasvim razumljivo, samo leđa čuvala. Niko, ko ga je samo jednom video, nije ga više zaboravljao: snažno telo, četvrtasto lice sa jasno izraženim jagodicama i punim usnama, čvrstom bradom i prodornim crnim očima. Kada je posle nekoliko godina umro, umro je usamljen, ali kao pouzdan prijatelj, a za protivnike ogorčeni neprijatelj. Takav je on bio.

Kada je Meliton Losoa odlučio da ubije Panča Vilu, tačno je znao na koji način će to da ostvari. Vila je bio hrabar i opasan protavnik. Pucao je sa obe ruke podjednako opasno i neverovatno brzo. Meliton Losoa nije smeo da potceni Panča Vilu. Znao je da mu je pomoć neophodna i angažovao je družinu od osam momaka. To su, nesumnjivo, bili revolveraši i ubice. Oni su slušali svog vođu, jer su bili istog kova i dobro plaćeni. Niko od njih nije poznavao Vilu. I niko nije imao ništa protiv njega. Ubistvo je bilo Melitonova porodična obaveza, koja je morala biti izvršena.

Sve je isplanirano do u najsitnije detalje, tako da je ovoj grupi ostalo samo da čekaju na jedan jedini precizan hitac. Sa šestoricom revolveraša Meliton je ostao u dubokoj senci zgrade u ulici kroz koju je, po njegovoj pretpostavci, Pančo Vila morao da prođe, vraćajući se na svoj ranč. Osmi „lovac na Vilinu

glavu" je naizgled bezbržno tumačio kroz šumarak, stotinak metara dalje od njihovog skloništa, ali nije ispuštao iz vida ugao ulice iza koga se nalazila Vilina kuća.

Sto dva dana ovi ljudi čekaju da se otvorena kočija Panča Vile pojavi na uglu. On je već tri dana boravio u gradu i nije smeo duže da se zadržava. Uvek, kada je napuštao grad, prolazio je pored svoje velike kuće. Morao je proći i kroz šumarak, tačno gde se nalazio revolveraš u izvidnici, koji je imao zadatak da svojim drugovima uzdignutom rukom javi dolazak Panča Vile.

Bilo je osam časova kada je Meliton iznenada čuo topot konja. Brzo se okrenuo i povukao u zaklon.

— Pripremite se! — oštro je naredio. — Oni dolaze!

Šestorica ljudi su se u trenu našli iza njegovih leđa, nervozno gledajući u pravcu izvidnika. Sledećeg momenta njegova ruka je bila visoko podignuta. Kroz Melitonovo telo prošla je laka drhtavica kada je video da kočijama upravlja sam Vila. Hitro je podigao pušku. Nišani su se poravnali sa linijom oka, a kažiprstom je polako povukao obarač.

•
••

Tačno izlaganje o ovom istorijskom povlačenju obarača vraća nas unazad u period izbijanja revolucije, do pojave Panča Vile kao heroja i vođe, njegovih ratnih pohoda i njegove vladavine nad trećinom Meksika.

Poslednje poglavlje ove priče počinje jula 1920. godine kada je general samoinicijativno podneo ostavku. Kapitulirao je! On, i njegovi najbliži saradnici za svoje zasluge u armiji Meksika dobili su konje, municiju, kuće posede. Sam Vila dobio je ranč Ganihilo, dobar posed u Dilandi, gde je živio kao feudalni gospodar.

Ganihilo je selo u bogatom delu Ria Floride. Njegovo obeležje je veliki kamen na samom ulazu i stara crkva sagrađena još 1726. godine. Zapadno od crkve, u malim prljavim kasabama, živi oko 30 porodica. Vila je sa svoje dve žene Lizom Karol i Astrebertom Renterijom živio na ranču. Njegova treća žena, Soledad Suarez, živela je odvojeno u samom mestu. I njegovih 25 telohranitelja živelo je takođe na ranču, ali u zasebnim prostorijama odvojenim od kuće.

Pančo Vila je bio pravi despot. Njegova reč se morala slušati, njegova naređenja su se izvršavala bez prigovora. Nikada nije dva puta govorio o jednoj stvari. Kada mu

se nisu svidеле ideje njegove žene Liz Karol reagovao je na najbrutalniji način — grdnjama i batinama. Bio je ponosan na mnogobrojne sinove i kćeri koji su takođe živeli na njegovom imanju, išli u privatnu školu i učili samo ono što je on naređivao.

Na njegovoj ogromnoj farmi nadzornik je bio Teksašanin Džimi Koldver koji je u Sjedinjenim Američkim Državama kupio traktore i mašine potrebne za obradu zemlje. Džimi, koji i danas živi u Santa Feu, seća se dana kada su neki fotografi bez prethodnog odobrenja došli na ranč. Stranci su bili najurjeni, a Pančo je pred pomoćnicima izgrdio Džimija, a potom ga najurio sa imanja, kao opomeni svima koji bi se usudili da učine bilo šta bez njegovog znanja i odobrenja. Nikada više Džimi nije nogom kročio na tlo Meksika a Vilin ranč dobio je novog nadzornika. Američki plugovi parali su plodnu zemlju, traktori bružali poljima. Radilo se mnogo i rezultati su bili fascinantni. Pančo Vila je posedovao 800 goveda i 7.000 ovaca. Imao je posede na više mesta severnog Meksika i zarađivao je mnogo novaca.

Da li je želeo još više?

Kao i mnogi drugi, Vila nije bio zadovoljan postignutim. Želeo je još više — i ta gramzivost je dovela do

neprijateljstva sa Meliton Losuom. Bavio se preprodajom stoke i imao je procenat od stoke koju ze prodavao sa svojom braćom. Ali Vila je želeo da svu stoku zadrži za sebe, i naredio je Melitonu da vrati novac kupcima i njemu proda stoku. Meliton je odbio da to učini i to je početak njihovog neprijateljstva.

Možda bi cela priča imala drugi sadržaj da Pančo nije hteo da svoje prste stavi i na La Kočineru, koja se nalazila malo severnije od Ganihila i bila porodični posed Melitonovih roditelja. Losoa i njegovi ljudi bili su svesni posledica ako pokušaju da ospore pravo na svojinu Panču Vili, ali oni su bili spremni na žrtve da bi baš to uradili.

Kratko vreme posle incidenta sa Vilom Meliton je otputovao u Meksiko Siti. Njegovi prijatelji su verovali da ga je pozvao lično predsednik Obregon. Obregon i Galas, u to vreme ministar rata, plašili su se Vile i njegovog uticaja. Vila se nije slagao sa njihovom politikom i to nije ni pokušavao da sakrije. Na sve moguće načine se trudio izgovarajući se prezauzetošću da se ne pojavi na jesenjim izborima. Ovu svađu sa prvim susedom oni su želeli da iskoriste za svoje interese.

*
* *

Meliton Losija se zarekao da će likvidirati Panča Vilu. Nameravao je da u svoju družinu okupi strance, ali je ubrzo odustao od ove ideje, jer je znao da za ovakav posao može da se osloni samo na ljude sa sopstvenog ranča. U La Kočineri je odabrao najbolje i najpouzdanije revolveraše i sa njima odjahao u Pueblo.

Još jedan događaj išao je u prilog ostvarenju njegovog plana. Naime, Vila je odlučio da smanji svoju pratnju i da sa samo nekoliciinom svojih pratilaca putuje. Ovu ideju dao mu je njegov sekretar i prijatelj Obert Miguel Trilo — mali dobroćudni Trilo, koga je Vila voleo i u koga je imao neograničeno poverenje. Kasnije se pričalo da je Trilo ovaj predlog dao po povratku iz Meksiko Siti-ja, a mnoge Viline pristalice su verovali da je to naređenje Galesa i Obregona. Činjenica je da je on bio prisan prijatelj sa Galesom. Njegov brat i danas čuva sliku na kojoj se vide Gales i Obert u zagrljaju.

Vilini telohranitelji nisu bili zadovoljni ovom idejom, jer su znali kakva se opasnost krije iza ovog Vilinog poteza. Ali Pančo je govorio da se on ne boji iznenađenja kada je Trilo pored njega. Ako i upadnu u zasedu, zajedno sa njim umreće i Trilo pored njega. Intimno, on je bio ubeđen da opreznosti radi, od

tada Vila se nije razdvajao od Triloa.

Posle raspuštanja družine mnogi revolveraši su napustili Ganihilo u potrazi za novim životom.

Vila je bio na oprezu, ali na opasnost ga je upozoravao i, niko drugi, do Trilo.

— Bez straha, prijatelju moj, — umirivao ga je Pančo — sve je u najboljem redu!

Ali nije bilo sve u najboljem redu! Već u to vreme Meliton je skupio svoju družinu revolveraša i krenuo u Pueblo, smestivši se u jednoj kući na Kala Gabina Varega. Nedeljama i mesecima je Metitonova družina čekala svoju šansu. Živci i moral su bili na takvom nivou da je u jednom momentu cela akcija dovedena u pitanje. Ali oni su bili svesni da moraju istrajati. Jer ako Vila kasnije sazna za zaperu znali su šta ih čeka. Povratka više nije bilo.

Meliton je želeo da isprovocira Vilu, i jednog dana njegov rođak Ramon Rejas je odjahao u samo osinje gnjezdo.

— Kaži im, mi ih čekamo! Ali nemoj im reći gde!

*
* *

Vila se smejao kada mu je Rejas preneo poruku.

— Još se nije rodio čovek koji može ubiti Panča Vilu! — Odgovorio mu je grohotom se smejući, izvadio jedan pezos i pružio mu kao nagradu za ispričan dobar vic.

U jutro sto trećeg dana Melitas je konačno ispalio svoj prvi metak naznačivši početak poslednjeg čina. U trenutku kada je Losuina kugla precizno ispaljena iz „vinčesterke” vrata na kući su se otvorila i sedam koltova su otvorili vatru na kola. Među prvima je smrtno pogođen vozač. Kola su pojurila u desnu stranu, naletela na kamenu ogradu i odbivši se od nje sa jezivim treskom su zadržana na stablu velikog bresta. Pančo Vila, verovatno pogođen prvim metkom, nepomično je ležao preko svog sedišta sa revolverom u mrtvoj ruci. Desno od njega, pogođen u grudi, ležao je Trilo. Dva telohranitelja bili su još na nogama. Klaro Hurtero, Trilov zamenik, pošlo je teturajući, ali jedan precizan metak ga je oborio za uvek. Ramon Kontreras, šef telohranitelja, i ako ranjen u ruku, pojurio je prema mostu. Ranjenom rukom pucao je preko ramena na napadače. Još jedan metak ga je pogodio, ali ni tada nije pao. Pretrčao je most i nestao na prašnjavom sporednom putu.

Odmah posle atentata ubice su pojahali svoje konje i požurili van grada. Nisu odmakli ni pola bloka kada se iznenada pojavio Medrano, pretrčao preko ulice i nestao i kapiji jedne kuće. Bio je skoro nepovređen.

Ali Melitonova družina nije imala vremena da ga likvidira. Medrano je bio jedini Vilin telohranitelj koji je iz ovog pokolja izašao čitav. Poginuo je 1929. godine u jednoj revoluciji. Ramona Kontrera sa teškim ranama prebacili su u bolnicu, ali je on uspeo da se izvuče. Umro je 1952. godine u Sijera Santijago Dinango. Njegova udovica i danas tamo živi.

Niko nije ni pokušao da zaustavi ubice kada su jahali kroz grad napuštajući mesto atentata. Vojnici i policajci su trčali oko Vilinih kola, ali nikom nije ni na kraj pameti bilo da pošalje poteru za ubicama. Ubijeni su preneti u Vilin hotel „Hidalgo”. Telo Pančinog sekretara Triloa ubrzo su odneli njegovi rođaci. Sutradan telo Panča Vile preneto je iz hotela u crkvu San Hozea. Posmrtna zvona su se čula sve dok njegovo telo nije spuštено u raku. Više od 30 000 ljudi odalo je poslednju poštu mrtvom generalu. Verovatno i nisu bili sigurni da li je Vila bio bandit ili heroj, ali jedno je sigurno — njegova smrt bila je događaj nacionalnog značaja, i bila je sjajno obeležena.

Meliton Losoa i njegovi ljudi vratili su se na ranč La Kašineu. Oko pet časova po podne na ranč je došao general Francisko Durazo, vojni komandant u Pueblu. Na malom prostoru iza kuće svi su se okupili da bi pratili dalje događaje. Videli su da je Durado razgovarao sa Melitonovim mlađim bratom.

Posle ubistva povedena je formalna istraga, koja je više ličila na lakrdiju. Ipak, nije se mogao samo tako zaključiti ovaj zločin a da se

krivac ne pronađe. Pod pritiskom jednog dela stanovništva 11. avgusta 1923. godine ponovo je povedena istraga. Za Vilinog ubojicu osumnjičen je neki Hoze Salas Baraza i izveden je pred sud. On je preuzeo svu odgovornost za Vilino ubistvo i 23. septembra 1923. godine osuđen je na 20 godina robije.

*
* *

I tako nepunih mesec dana posle Vilinog ubistva, Melitas i njegovi ljudi mogli su mirno da se šetaju ulicama Puebla. Bili su slobodni i bezbrižni. I nikada nisu priznali delo koje su učinili!

KRAJ

SVAKE SUBOTE

VAJAT ERP

**AVANTURE LEGENDARNOG ŠERIFA DIVLJEG
ZAPADA**

LEGENDARNE INDIJANSKE POGLAVICE

Tupi Nož, prvi ratnik Čejena

Prošle su dve godine od smrti Ludog Konja. Bik koji Sedi još je živio u Kanadi. U Montani, „Probušeni nosevi” Džozefa Branta morali su da polože oružje. Komanči u Teksasu su pokušali da spreče „bledolike” da ne love bizone, ali i oni su bili pokoreni. Jedino su još Čejeni krstarili u prerijama.

Njih je predvodio poglavica Tupi Nož. Želeo je da okonča rat i da se povuče na teritoriju gde je njegovo pleme oduvek lovilo, ali beli ljudi nisu mislili tako. Odlučili su da Čejene nastane u kraju nazvanom Mozer Ter (Loša Zemlja).

Ovaj kraj je bio na jugozapadu Dakote i toliko je bio siromašan da nije postojala nikakva nada da se tu uopšte može živeti.

Ali tučeni sa svih strana, prognjeni od vojnika, Čejeni Tupog Noža morali su se na kraju naseliti u tu oblast. Nikakva

hrana se nije mogla pronaći. Zima je uskoro počela. Čejeni, bez zaklona, slabo odeveni i gladni, umiralu su svakodnevno od hladnoće.

Da bi spasao žene, decu i ratnike, Tupi Nož je zatražio pomoć iz Vašingtona. Nekako u isto vreme među Čejenima je zavladala malarija, koja ih je desetkovala. Od 235 ratnika ostalo je svega 70. Pomoć Velikog Belog Oca nije stizala.

Tada je Tupi Nož odlučio da napusti Mozer Ter i ode u zemlju Crvenog Oblaka. Međutim, vlast je naredila pukovniku Džeksonu da preseče put Čejenima. Dva odreda konjanika primorala su ih da se pokore.

Tupi Nož je tada zamolio vojnike da mu dozvole da ode u Agenciju Sijuksa. To mu nije bilo dozvoljeno nego su ga zarobili i sproveli u tvrđavu Ro-

binson. Celom plemenu data je jedna polurazrušena baraka.

Tupi Nož i njegovi ratnici, predosećajući neko novo zlo bleedolikh, rastavili su svoje oružje i sakrili ga u ženske haljine.

Čim su stigli u tvrđavu Robinson, oni su oružje izvadili i sakrili ispod poda barake.

U decembru 1878. godine, jedna grupa poglavica Sijuks-plemena, koju je predvodio Crveni Oblak, došla je u tvrđavu Robinson da razgovara sa Tupim Nožem. Crveni Oblak je savetovao Čejene da se pokore:

— Pleme Crvenog Oblaka oseća u svojim srcima patnju Čejena. Ali beli ljudi su jaki i mi moramo da se pokorimo njihovoj volji. Sneg je leden, konji iznemogli, ratnici bolesni. Odupreti se, bilo bi ludost. Tako govori Crveni Oblak, vaš stari prijatelj. Učinite ono što Veliki Beli Otac traži od vas.

Međutim, Tupi Nož nije želeo da se vrati u Lošu Zemlju. On je odgovorio:

— Mi smo bolesni, slabi i hteli bismo da živimo u miru. Ali, primorali su nas da odemo u Mozer Ter i očajanje je zavládalo u našim srcima. Tada smo pokušali da dođemo u zemlju Crvenog Oblaka, ali su nas sprečili. Više volimo da umremo u borbi, nego da se vratimo tamo.

Stari poglavica Čejena se zatim obratio kapetanu Veselu koji je predsedavao skupu:

— Recite Velikom Belom Ocu da ćemo se radije poubijati sa-

mi, nego što ćemo pristati da se vratimo u Mozer Ter.

Tupi Nož je izgovorio ove reči potpuno mirno. U njegovim očima videla se jedino tuga. U očima njegovog sina Grbavog Bizona, koji je sedeo pored njega, mržnja je gorela živim plamenom.

Kapetan je obećao da će poslati molbu u Vašington.

Petog januara 1879. godine, poglavicama Čejena, Tupom Nožu i Divljem Psu, saopštena je odluka da je vlada odbila njihovu molbu i da je naredila da se vrate u Lošu Zemlju.

Posle ogromnog zaprepašćenja Tupi Nož je ustao i rekao:

— To će biti naša smrt. Pošto Veliki Beli Otac želi da nas vidi mrtve, mi ćemo umreti, makar se sami poubijali.

Prolazili su dani. Pet dana ledene hladnoće i iz baraka su se čule samo posmrtné pesme.

Noću između 9. i 10. januara, Čejeni su izvadili svoje oružje nekoliko pušaka i revolvera, i pobili stražare oko barake. Zatim su pokupili njihovo oružje i iskoristivši metež koji je nastao, prebacili se preko zida i nestali u noći.

U tvrđavi je data uzbuna. I potera je uskoro krenula za njima. Da su ratnici bili sami, oni bi svakako umakli, ali sa njima su bile žene i deca, koje oni nisu hteli da napuste. Gotovo polovina boraca pala je u toku prve milje beznadežnog bekstva.

Kad bi neki ratnik pao, obično

bi žena ili dete uzeli njegovu pušku da bi štitili odstupnicu svojoj braći. Tako je poginula i kći Tupog Noža, boreći se u zaštitnici.

Borba je nastavljena u brdima, žestoka, bez milosti. Jedan za drugim ginuli su ratnici. Grbavi Bizon, sin starog poglavice, takođe je poginuo.

Oni koji su preživeli pobjegli su u noć. Pošto su prešli 17 milja bez hrane i odmora, ušančili su se u podnožju jednog brega. Tu su ih opkolili Veselovi ljudi.

Devet dana Indijanci su odbijali napade vojnika. Na kraju su probili obruč i zavukli se u jedno udubljenje slično levku. To je bilo nedaleko od Hat Grina, 40 milja jugozapadno od tvrđave Robinson.

Posle nekoliko odbijenih juriša, kapetan Vesel je pozvao

Indijance da se predaju. Odgovorila su mu samo tri hica.

Vojnici su prešli u napad. Iz indijanskog uporišta niko nije pucao. Odjednom, pojavila su se tri borca. Bili su prekriveni krvlju i ličili na utvare.

Jedan od njih držao je u ruci prazan revolver, druga dvojica noževe. Stajali su neki trenutak tako. Potom, divlje kriknuvši, poleteli su na vojnika, na 300 karabina uperenih na njih.

Čejeni su tako završili svoju poslednju bitku. Na dnu kamenog levka nađena su 22 leša i devet teških ranjenika. Među njima bio je i Tupi Nož.

Kad je Tupi Nož sa još petoricom ratnika prezdravio, nisu mu dozvolili da ostatak života provede među svojim, nego je morao da živi među ratnicima Crvenog Oblaka.

**SVAKOG DRUGOG
ČETVRTKA**

**NAJLEPŠE
LJUBAVNE PRIČE**

SVETSKI HIT

CHERRY

ZLATNI

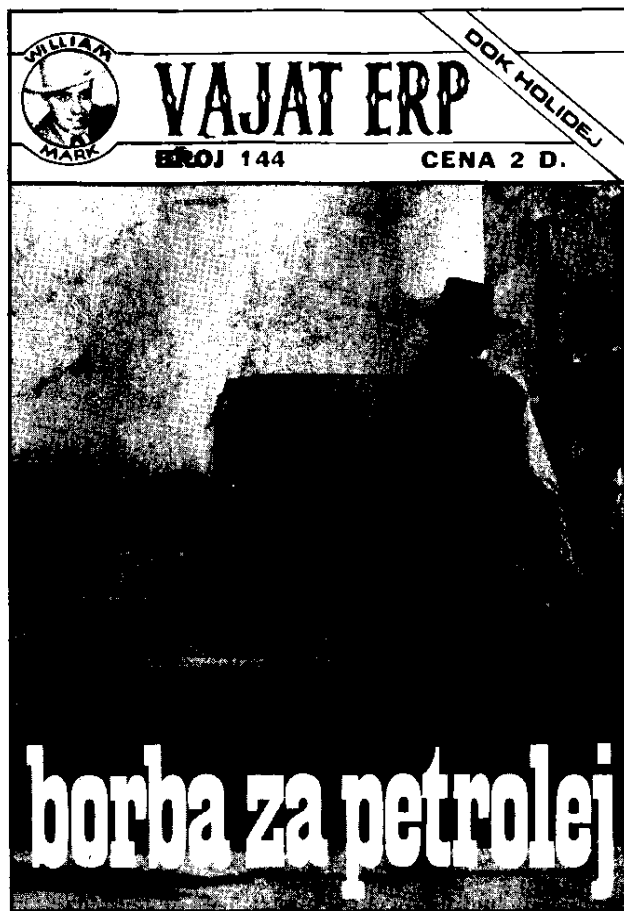
KUPIDON

SREBRNA ZVEZDA

svake druge srede u svim kioscima

ČITAJTE SLEDEĆI ROMAN

SVAKE SUBOTE
NOVA SVESKA!
64 STRANE - 2 DINARA!

Izdaje i štampa NIP „FORUM“, Novi Sad, Vojvode Mišića 1. Odgovorni urednik: Svetozar TOMIĆ. Izbor i kreacija: D. MILOSAVLJEVIĆ. Pretplata za 3 meseca 26 dinara, za 6 meseci 52 dinara, za jednu godinu 104 dinara. Za inostranstvo cene su dvostruke. Uplaćivati na žiro-račun 657-1-255 sa naznakom za „Vajat Erpa“.
12. februar 1972.